

**STICHTING PENSIOENFONDS
UNISYS NEDERLAND
JAARVERSLAG 2008**

Inhoudsopgave

1	Karakteristieken van het Pensioenfonds	4
1.1	Profiel	4
1.2	Organisatie	4
1.2.1	Bestuur	4
1.2.2	Verantwoordingsorgaan	5
1.2.3	Intern toezicht	5
1.2.4	Deelnemersraad	5
1.2.5	Beleggingscommissie	5
1.2.6	Overige commissies	6
1.2.7	Compliance Officer	6
1.2.8	Uitbestede werkzaamheden	6
1.2.9	Externe deskundigen	6
1.3	Kerncijfers	7
2	Verslag van het bestuur	8
2.1	Hoofdpijnen	8
2.2	Goed Pensioenfondsbestuur	11
2.2.1	Integere bedrijfsvoering	11
2.2.2	Intern toezicht en verantwoording	11
2.2.3	Deskundigheidsbevordering	12
2.2.4	Klachtenafhandeling	12
2.2.5	Compliance / Gedragscode	12
2.2.6	Toeziethouders	13
2.2.7	Communicatie	13
2.2.8	Overige aspecten integere bedrijfsvoering	13
2.3	Pensioenparagraaf	13
2.3.1	Algemeen	13
2.3.2	Kenmerken pensioenregeling	14
2.3.3	Toeslagenbeleid	14
2.4	Beleggingen	15
2.4.1	Beleggingsklimaat	15
2.4.2	Asset mix	16
2.4.3	Rendement	18
2.4.4	Vooruitblik	18
2.5	Financiële paragraaf	19
2.6	Actuariële paragraaf	19
2.6.1	Actuariële analyse	19
2.6.2	Uitkomsten Solvabiliteitstoets	20
2.6.3	Oordeel externe actuaris	20
2.7	Risicomanagement	21
2.7.1	Risicobeheersingsbeleid	21
2.7.2	Risico's	21
2.7.3	Compliance	22
2.7.4	Operationeel risk management	22
2.8	Gebeurtenissen na balansdatum	22
2.8.1	Herstelplan	22
2.8.2	Ontwikkeling dekkingsgraad	23
2.8.3	Vacature bestuur	23
2.8.4	Achterblijvers	23
2.8.5	Deskundigheidsbevordering	24
2.8.6	Overig	24
2.9	Dankwoord	24
2A	Principes Goed Pensioenbestuur	24

3	Jaarrekening	31
3.1	Balans per 31 december 2008	31
3.1.1	Balans actief	31
3.1.2	Balans passief	32
3.2	Staat van baten en lasten over 2008	33
3.3	Kasstroomoverzicht over 2008	34
3.3.1	Toelichting op kasstroomoverzicht	34
3.4	Toelichting op de balans en staat van baten en lasten	35
3.4.1	Algemene toelichting	35
3.4.2	Grondslagen voor waardering van activa en passiva	35
3.4.3	Grondslagen voor bepaling van het resultaat	38
3.4.4	Toelichtingen balans actief	40
3.4.5	Toelichting balans passief	42
3.4.6	Risicobeheer en Derivaten	44
3.4.7	Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	48
3.4.8	Verbonden partijen	48
3.4.9	Toelichting baten en lasten	48
3.5	Overige gegevens	53
3.5.1	Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	53
3.5.2	Gebeurtenissen na balansdatum	53
3.5.3	Accountantsverklaring	54
4	Actuariële verklaring	55
5	Accountantsverklaring	56

1 Karakteristieken van het Pensioenfonds

1.1 Profiel

Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland (SPUN) te Amsterdam is opgericht op 3 juni 1986. De laatste statutenwijziging vond plaats op 27 mei 2008. De stichting is ingeschreven in het Handelsregister onder nummer 41205530. Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en aangesloten bij de Stichting voor ondernemingspensioenfondsen (OPF).

Het fonds heeft tot doel uitvoering te geven aan het pensioenreglement, zoals dat geldt voor de werknemers van Unisys Nederland. De stichting onderhoudt een overeenkomst met de volgende ondernemingen:

- Unisys Nederland NV
- Unisys Corporation IDC
- Unisys Europe Africa Services BV

Verder onderhoudt de Stichting een financieringsovereenkomst met de Stichting Vrijwillig Vervroegde Uittreding Unisys Nederland voor de voortgezette pensioenopbouw van de deelnemers die van deze Stichting een VUT-uitkering genieten.

1.2 Organisatie

1.2.1 Bestuur

De samenstelling van het bestuur ultimo 2008 is als volgt:

Naam	Functie	Vertegenwoordiger namens	Einde zittingsduur
J. de Raad	Voorzitter en penningmeester	Werkgever	Oktober 2009
W. Hamers	Vice voorzitter	Werknemers	Oktober 2011 *
J. Niezen	Secretaris	Werknemers	Oktober 2010
G. Bruggeman	Lid	Werkgever	Oktober 2010
E. Nilsson	Lid	Werkgever	Oktober 2011 *
R. Topsvoort	Lid	Werknemers	Oktober 2009
W. Zwang	Lid	Werkgever	Oktober 2009
Vacature		Werknemers	Oktober 2011 **

* In het verslagjaar liep de termijn waarvoor het bestuurslid was benoemd af. Het bestuurslid was herbenoembaar en is wederom voor een periode van 3 jaar benoemd.

** In het verslagjaar liep ook de zittingsduur van L. Poell ten einde. Hij wilde niet meer voor een herbenoeming in aanmerking komen. De daardoor ontstane vacature was per jaar ultimo nog niet ingevuld.

Zie verder Gebeurtenissen na balansdatum.

Het bestuur heeft het dagelijks beleid gedelegeerd aan twee bestuursleden t.w. de secretaris en de voorzitter en aan de directeur van het pensioenfonds.

Het pensioenfonds voert in eigen beheer de dagelijkse werkzaamheden uit, met uitzondering van het vermogensbeheer. De eindverantwoordelijkheid voor de juiste uitvoering van deze uitbestede werkzaamheden rust, conform de eisen van de Pensioenwet, bij het bestuur. Bij het pensioenfonds zijn in dienst:

Naam	Functie
G. Bierlaagh	Directeur
H. Meijer	Financieel Manager
P. de Waal	Administrateur

Per 1 juli 2008 is een nieuwe directeur benoemd. Aan de benoeming ging vooraf het opstellen van een profielschets, het inschakelen van een externe recruiter en het voeren van een of meer gesprekken met verschillende kandidaten door een sollicitatiecommissie.

1.2.2 Verantwoordingsorgaan

Het pensioenfonds heeft een verantwoordingsorgaan ingesteld dat als volgt is samengesteld:

Naam	Vertegenwoordiger uit kring van
R. Salentijn	Werknemers
T. van Setten	Werkgever
G. Smits	Pensioengerechtigden

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid, de uitvoering daarvan en over de principes voor goed pensioenfondsbestuur. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst.

1.2.3 Intern toezicht

Het pensioenfonds heeft er voor gekozen om het intern toezicht in te vullen middels de instelling van een visitatiecommissie.

Het intern toezicht heeft betrekking op het beoordelen van het functioneren van het bestuur, dat wil zeggen het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en –processen en de ‘checks and balances’, het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd en het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op langere termijn.

Ultimo 2008 was de visitatiecommissie nog niet aangesteld. Het bestuur is voornemens in het derde kwartaal van 2009 een visitatiecommissie te installeren.

1.2.4 Deelnemersraad

De deelnemersraad is samengesteld uit vertegenwoordigers namens de werknemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers*. De deelnemersraad is per ultimo van het kalenderjaar 2008 als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Vertegenwoordiger namens
J. Koster	Voorzitter	Pensioengerechtigden/gewezen deelnemers
J. Hendriks	Vice voorzitter	Pensioengerechtigden/gewezen deelnemers
W. van Duijkeren	Secretaris	Werknemers
W. Brandse	Lid	Werknemers
P. Keete	Lid	Pensioengerechtigden/gewezen deelnemers
E. Nagel	Lid	Werknemers
G. Nauta	Lid	Pensioengerechtigden/gewezen deelnemers
L. Zoetekouw	Lid	Werknemers

* Per 1 januari 2009 is een nieuwe deelnemersraad aangetreden. De samenstelling van de nieuwe deelnemersraad is gewijzigd ten opzichte van de samenstelling van de deelnemersraad die in functie was gedurende het verslagjaar. Namens de werknemers hebben drie leden zitting in de deelnemersraad en namens de pensioengerechtigden vier leden. De gewezen deelnemers zijn als zodanig niet meer vertegenwoordigd.

De deelnemersraad heeft tot taak de belangen te behartigen van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden, voor wat betreft de uitvoering van de pensioenaanspraken en –rechten. De deelnemersraad adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd over aangelegenheden die het fonds betreffen maar in ieder geval over elk voorgenomen besluit als bedoeld in de Pensioenwet.

1.2.5 Beleggingscommissie

De beleggingscommissie adviseert het bestuur omtrent het vermogensbeheer. Het mandaat van de beleggingscommissie omvat de zorg dat de beschikbare middelen van het fonds worden belegd conform de door het bestuur gegeven richtlijnen, het adviseren van het bestuur over het te voeren beleggingsbeleid en het monitoren van de vermogensbeheerders. De commissie is samengesteld uit leden van het bestuur, externe deskundigen en de directeur van het pensioenfonds.

1.2.6 Overige commissies

Naast de in 1.2.5. genoemde commissie kent het pensioenfonds andere permanente en tijdelijke commissies.

Permanente commissies zijn:

Klachtencommissie, die het bestuur adviseert over een adequate reactie op door deelnemers ingediende klachten;

Personeelscommissie, die verantwoordelijk is voor het personeelsbeleid van de medewerkers van het pensioenfonds;

Communicatiecommissie, die zorg draagt voor het beleid inzake de informatieverstrekking aan deelnemers en pensioengerechtigden.

Gedurende het boekjaar waren verder de volgende (tijdelijke) commissies actief:

Commissie Uitvoeringsovereenkomst, met als opdracht het tot stand brengen van een uitvoeringsovereenkomst met de aangesloten werkgevers;

PFG commissie, die rapporteerde over de invulling van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur.

1.2.7 Compliance Officer

Het bestuur heeft ingestemd met de benoeming van mevrouw A. Weller (bedrijfsjurist van Unisys Nederland) tot compliance officer. In het eerste kwartaal van 2009 zijn in een Compliance Statuut de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de compliance officer vastgelegd.

1.2.8 Uitbestede werkzaamheden

Het vermogensbeheer is met ingang van 1 april 2008 door het pensioenfonds uitbesteed aan Mn Services.

Voordien werd de beleggingsportefeuille beheerd door ING Investment Management en Aegon Asset Management. Het pensioenfonds heeft met Mn Services een overeenkomst voor fiduciair management gesloten. Met ingang van april 2008 zijn bij ABNAMRO geblokkeerde rekeningen op naam van de deelnemers aan de pensioenregeling variabel inkomen geopend. De deelnemers hebben op grond van die regeling beleggingsvrijheid. De premies worden belegd in door het bestuur geselecteerde beleggingsfondsen.

1.2.9 Externe deskundigen

Het fondsbestuur wordt bijgestaan door externe deskundigen, voor actuariaat, ALM, juridisch en fiscaal advies en communicatie.

1.3 Kerncijfers

Bedragen in € 1.000

	2008 FTK	2007 FTK	2006 APP	2005 APP
Aantal verzekerden				
Actieve deelnemers	461	500	589	749
- waaronder arbeidsongeschikten	21	21	22	23
Gewezen deelnemers ('slapers')	1.763	1.902	2.222	2.200
Pensioengerechtigden	1.003	867	784	744
Pensioenen				
Kostendeekkende premie	8.787	8.685	n.a.	n.a.
Gedempte kostendeekkende premie	9.696	9.080	n.a.	n.a.
Feitelijke premie	9.737	9.142	12.008	12.892
Uitvoeringskosten	1.440	1.556	948	805
Uitkeringen	8.598	8.131	7.140	6.584
Voorwaardelijke toeslagverlening				
Inactieve deelnemers	1,6%	0,9%	1,6%	1,1%
Vermogen en solvabiliteit				
Aanwezig eigen vermogen	-20.255	50.833	44.410	30.136
Minimaal vereist eigen vermogen	11.989	11.981	12.587	7.414
Vereist eigen vermogen	28.138	37.785	42.882	43.785
Pensioenverplichtingen	293.237	239.858	247.263	245.587
Dekkingsgraad	93%	121%	116%	113%
Gemiddelde duration	14,6	13,5	13,8	n.a.
Actieve deelnemers	18,0	16,5	16,9	n.a.
Gewezen deelnemers	18,3	16,7	16,8	n.a.
Pensioengerechtigden	8,6	8,0	8,1	n.a.
Beleggingen				
Balanswaarde	285.357	288.895	287.098	272.887
Beleggingsopbrengsten	-16.865	653	9.766	26.054
Beleggingsportefeuille				
Vastgoed	5.967	0	0	0
Aandelen	20.986	76.785	88.928	89.142
Vastrentende waarden	215.820	197.110	198.170	183.745
Derivaten	23.062	0	0	0
Overige beleggingen	19.522	15.000	0	0
Beleggingsrendement				
Totale portefeuille *)	-6,8%	0,2%	4,0%	10,5%
Benchmarkrendement portefeuille *)	-2,2%	-0,5%	3,2%	11,4%
Resultaat	-71.088	6.693	14.004	10.498

*) De 2008 percentages zijn samengesteld uit het 1^e kwartaal voor transitie en de 3 kwartalen na transitie.

2 Verslag van het bestuur

2.1 Hoofdpijnen

In deze paragraaf worden de belangrijkste ontwikkelingen en bestuursbesluiten gedurende het verslagjaar beschreven.

Ontwikkeling op financiële markten

Wat in de tweede helft van 2007 begon met een qua omvang en reikwijdte beperkte crisis geconcentreerd in de Amerikaanse subprime hypotheekmarkt, sloeg gedurende het boekjaar over naar andere segmenten en regio's. Daarmee stond 2008 in het teken van de steeds dieper wordende en uitdijende kredietcrisis, die uiteindelijk in het vierde kwartaal zeer verstrekkende gevolgen had voor de financiële markten.

De eerste drie kwartalen kenmerkten zich al door koersdruk op aandelen en bedrijfsobligaties. In augustus/september werden de eerste tekenen van de omvang en de scherpste van de kredietcrisis zichtbaar. Banken in de VS en Europa moesten voor vele miljarden afschrijven op allerlei gestructureerde producten. Vanwege het gebrek aan vertrouwen kwam het interbancaire geldverkeer onder druk te staan, hetgeen de kredietmarkt verder verslechterde. De surseance van Lehman Brothers half september veroorzaakte daarbij een stroomversnelling. Begin oktober was sprake van een massale vlucht naar meer zekerheid en gedwongen verkopen op grote schaal. Vrijwel alle risicovolle beleggingen werden in een enorm tempo afgebouwd. In de eerste helft van 2008 was er nog sprake van een oplopende inflatie-angst (en daarmee oplopende rentes). Dit sloeg in de tweede helft van het jaar en met name in het vierde kwartaal om in deflatie-angst. In combinatie met de extreme risico-aversie resulteerde dit in koersstijgingen van staatsobligaties.

Het vierde kwartaal zal nog lang in de herinnering blijven hangen. Binnen enkele weken werden in de Verenigde Staten de hypotheekreuzen Fanny Mae en Freddy Mac genationaliseerd, gingen Lehman Brothers en Washington Mutual failliet en werd AIG, de grootste verzekeraar ter wereld, gered met een miljardeninjectie van de Federal Reserve. Over dat laatste kwartaal van 2008 verloren de Westerse aandelenbeurzen bijna een kwart van hun waarde. Over heel 2008 boekte de Amerikaanse S&P 500 een koersdaling van 39% en de Dow Jones Euro Stoxx 50 zelfs 44%. De daling op de Amsterdamse beurs was van gelijke orde.

Daarnaast daalde met name de lange marktrente scherp tot een ongekend laag niveau. Van 4,86 % aan het begin van het jaar tot 3,6% per jaarultimo.

Ontwikkeling dekkingsgraad SPUN

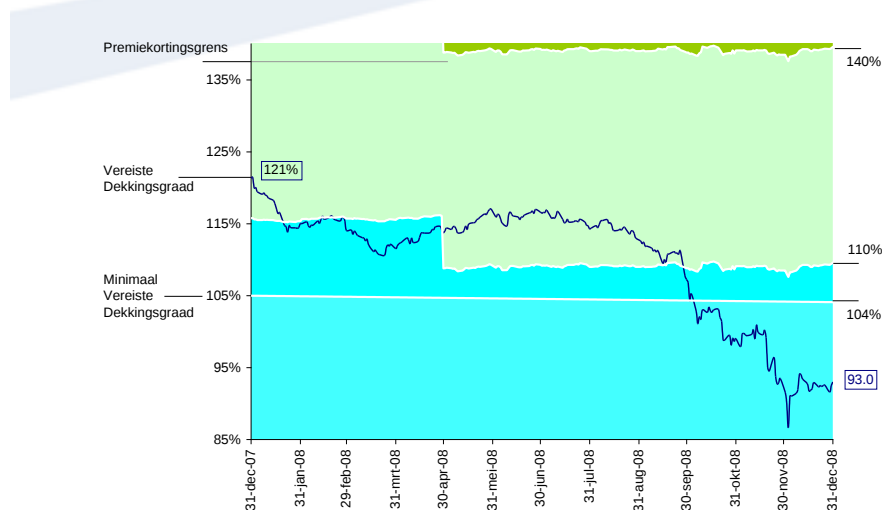
De financiële crisis heeft grote impact op de financiële positie van de Nederlandse pensioenfondsen. De combinatie van een sterke waardedaling van de beleggingen en de gelijktijdig veel duurder geworden pensioenverplichtingen, door de scherpe daling van de lange marktrente, zorgden in de laatste maanden van 2008 voor een ongekende val van de dekkingsgraden van pensioenfondsen. Uiteindelijk werden historisch lage niveaus bereikt: aan het eind van 2008 kenden vele pensioenfondsen een dekkingsgraad lager dan 100%.

De financiële positie van het Unisys pensioenfonds kan in belangrijke mate worden afgeleid van de dekkingsgraad, de verhouding tussen het belegde vermogen en de pensioenverplichtingen. In onderstaande grafiek is het verloop van de dekkingsgraad weergegeven, alsmede de vereiste dekkingsgraad. Het belegde vermogen van het fonds daalde onder invloed van de ontwikkelingen op de financiële markten. In het eerste kwartaal met zo'n € 11,0 mln. en in het vierde kwartaal met ca. € 4,3 mln.

Door de gedaalde marktrente nam de marktwaarde van de verplichtingen sterk toe. Over het gehele jaar gemeten met € 46 mln. als gevolg van de wijziging in de rentetermijnstructuur. Beide effecten, het vermogensverlies en marktwaardestijging van de verplichtingen, deden de dekkingsgraad fors dalen van 121% naar 111% gedurende het eerste kwartaal en van 106% aan het einde van het derde kwartaal naar een teleurstellende dekkingsgraad van 93 % ultimo 2008.

Ontwikkeling dekkingsgraad 2008

1

Beleggingsportefeuille

Aan het einde van het eerste kwartaal van 2008 werd het totale belegde vermogen van het fonds geheralloceerd. De strategische portefeuille met 70% vastrentende waarde en 30% aandelen werd per 1 april omgezet in een meer gediversifieerde portefeuille. Het risicoprofiel van het pensioenfonds werd lager, hetgeen onder meer tot uitdrukking komt in een lagere vereiste dekkingsgraad; van 117% naar 109%. Zie verder de toelichting onder 2.4.2.

De diversificatie van de beleggingen moet ertoe bijdragen dat de beleggingsportefeuille robuuster wordt en tegenvallers beter kunnen worden opgevangen. Een tweede motief voor de herallocatie van het belegde vermogen ligt besloten in een ALM studie. Op basis van die analyse is een relatie gelegd tussen het belegde vermogen en de structuur van de pensioenverplichtingen. Het vermogen sluit nu beter aan bij de verplichtingen. Het pensioenfonds heeft voorts de ambitie om de pensioenen aan te passen aan de inflatie, daartoe is een rendementsdoelstelling geformuleerd. Met de zogenoemde return portefeuille verwacht het fondsbestuur beter te kunnen bijdragen aan verwezenlijking van die doelstelling.

Kredietcrisis, informatieverplichtingen

Onder invloed van de hiervoor geschetste ontwikkelingen, heeft het pensioenfonds op 1 oktober 2008 aan de toezichthouder, De Nederlandsche Bank (DNB), gemeld dat een reservetekort was ontstaan. In die betreffende kennisgeving heeft het bestuur tevens aangegeven de financiële positie van het fonds permanent te monitoren en aangekondigd binnen 3 maanden een langetermijnherstelplan te zullen indienen. De deelnemersraad is over deze ontwikkeling geïnformeerd. Op de website van het fonds heeft het fondsbestuur op dat moment een meer algemene kennisgeving geplaatst, waarin werd aangegeven dat de dekkingsgraad onder druk stond maar het pensioen van deelnemers bij het fonds in veilige handen is. Veertien dagen na de melding van het reservetekort, zag het bestuur zich genoodzaakt bij DNB melding te maken van een dekkingstekort. In de betreffende brief heeft het bestuur aangegeven een kortetermijnherstelplan te zullen gaan opstellen. Wederom is de deelnemersraad geïnformeerd en besloten een volgend bericht over de financiële situatie van het fonds op de website te plaatsen. Nadien heeft het pensioenfonds met enige regelmaat aanvullende informatie over haar financiële positie op de website geplaatst. Zie verder www.spun.nl.

Herstelmaatregelen

In de bestuursvergaderingen van 5 november en 17 december 2008 hebben eerste gedachtewisselingen plaatsgevonden over de herstelmaatregelen. Het fonds moet binnen een periode van 3 jaar weer over het wettelijk vereiste minimum vermogen beschikken, dat wil zeggen een dekkingsgraad van 104,1%. De

Pensioenwet stelt aan het herstelplan de eis dat de te nemen maatregelen concreet en haalbaar dienen te zijn. De kans op herstel moet verbeteren, de risico's voor de aanspraak- en pensioengerechtigden mogen niet toenemen en de kans op toeslagverlening mag niet negatief worden beïnvloed. Binnen de ruimte van haar discretionaire bevoegdheid kan het bestuur besluiten om de volgende sturingsinstrumenten in te zetten:

- aanpassen beleggingsbeleid
- niet of minder indexeren

In de financieringsovereenkomst met Unisys Nederland en verbonden ondernemingen zijn afspraken vastgelegd over de betaling van aanvullende premies bij vermogenstekorten. Slechts in het geval deze sturingsmiddelen niet bijdragen aan het herstel, kan het fonds overgaan tot het reduceren van pensioenaanspraken of –rechten.

Onder 'ontwikkelingen na balansdatum' wordt ingegaan op de door het fondsbestuur geformuleerde maatregelen, zoals beschreven in het bij DNB ingediende herstelplan.

Het bestuur heeft in het najaar besloten om de waardeoverdrachten op te schorten op het moment dat de technische voorzieningen niet meer door waarden werden gedekt (= dekkingsgraad beneden de 100%). In de decembervergadering besloot het bestuur verder – in het kader van het herstel van de financiële positie van het fonds – om over 2009 de ingegane pensioenen en de slapersrechten niet te indexeren. Het desbetreffende voorgenomen besluit is voor advies aan de deelnemersraad voorgelegd. De deelnemersraad heeft daarover positief geadviseerd. Tevens heeft de deelnemersraad geadviseerd de indexatie 2009 opnieuw te bekijken op 1 april en 1 september 2009. Het bestuur heeft de deelnemersraad inmiddels geïnformeerd, dat de financiële positie niet toereikend is om alsnog tot indexatie over te gaan. Een andere concrete maatregel van het bestuur betrof het informeren van de werkgever over de financiële situatie bij het fonds en dat met het oog op de verplichting van de werkgever om een dekkingstekort aan te zuiveren.

Op 18 december 2008 ontving het bestuur van DNB een schrijven over de in te dienen herstelplannen. DNB heeft een generieke ontheffing verleend, inhoudende dat pensioenfondsden uiterlijk 31 maart 2009 hun herstelplannen moeten hebben ingediend. Dat was voor het Unisys pensioenfonds een welkome termijnverlenging, waardoor het bestuur tot een betere belangenafweging kon komen voor wat betreft de te nemen herstelmaatregelen.

Overige ontwikkelingen

Vermogensbeheer

In het jaarverslag 2007 werd opgemerkt "Eind 2006 is een selectieprocedure voor een nieuwe vermogensbeheerder opgestart." En "Gezocht is naar de vermogensbeheerder die op basis van het multi-management concept overgaand in fiduciair management het vermogensbeheer voor de Stichting het beste en tegen een marktconforme prijs kan invullen." In dat jaarverslag werd al gemeld dat Mn Services per 1 april 2008 zou worden aangesteld als vermogensbeheerder. Het fondsvermogen is daadwerkelijk per 1 april overgedragen aan Mn Services. De transitie van het vermogen is zonder noemenswaardige moeilijkheden verlopen en wordt hierna nader toegelicht.

Aan het vermogensbeheer door Mn Services ligt een jaarlijks te evalueren beleggingsplan ten grondslag. Daarin staat op basis van de financiële situatie van het fonds en observaties omtrent de diverse beleggingscategorieën en de pensioenverplichtingen van het fonds beschreven hoe de vastrentende en 'return' portefeuille zullen worden ingericht. De grondslag voor die allocatie ligt in het door het bestuur vastgestelde (strategische) beleggingsbeleid en de te verwachten macro economische ontwikkelingen. Verder zijn het pensioenfonds en Mn Services een – jaarlijks – beleggingsmandaat overeengekomen. In dat mandaat liggen de kaders vast waarbinnen Mn Services de portefeuille van het fonds beheert.

Over de vermogensbeheerrapportages zijn afspraken gemaakt die vast zijn gelegd in een Service Level Agreement (SLA). In de SLA is tevens vastgelegd de vergoeding die het fonds verschuldigd is voor de dienstverlening van de fiduciair manager.

Transitie

Met de aanstelling van Mn Services als fiduciair manager is eind maart 2008 de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds, welke in beheer was bij ING Investment Management, Aegon Institutional Clients, Robeco Asset Management en ABN AMRO Asset Management, overgedragen aan Mn Services. De zakelijke waarden zijn door Mn Services verkocht, de vastrentende waarden zijn voor zover mogelijk door Mn Services overgenomen. De verkoopkosten bedragen ca. € 170.000. De aankoopkosten zijn verdisconteerd in de koersen van de nieuwe portefeuille. In verband met het behoud van marktexposure is een overbruggingskrediet gesloten. De kredietkosten bedragen € 35.000. Een bedrag van ca. € 15,7 mln. is destijds aangehouden in de vorm van deposito's en liquide middelen. De externe accountant van Mn Services heeft ter zake van de transitie een rapport met feitelijke bevindingen opgesteld. Mn Services heeft van de

voormalige vermogensbeheerders van het fonds geen formele eindafrekeningen ontvangen. Wel zijn bij deze vermogensbeheerders saldobestemmingen opgevraagd. De accountant van MnServices heeft op basis daarvan kunnen vaststellen dat alle overdrachten van de beheerde vermogens in de transitie zijn opgenomen. Anderzijds is wegens het ontbreken van de eindafrekeningen de volledigheid van de overdrachten niet formeel vastgesteld.

In verband met een nog niet afgewikkeld herverzekeringscontract, heeft ING Investment Management een bedrag van € 5 mln. niet overgedragen. Zie verder 2.8.4 Achterblijvers.

Administratief

Het bestuur heeft gekozen voor een pensioenfonds-bureau dat in grote mate zelfstandig de pensioenregeling uitvoert en het bestuur beleidsmatig ondersteunt. Een 'tailor made' uitvoeringsmodel. Om dat te bewerkstelligen was het realiseren van een kwaliteit- en efficiëntieverbetering in de administratieve processen noodzakelijk.

In het jaarverslag 2007 staat "In april 2007 is met Actuera BV de overeenkomst met een Service Level Agreement gesloten voor het gebruik van de deelnemersadministratie software Maia." En "De inrichting van de nieuwe processen en het gebruik van de mogelijkheden, dat met de invoering van Maia zijn beoogd, zijn ten tijde van het opstellen van dit bestuursverslag nog onderhanden." Geconstateerd kan worden dat een groot deel van het verslagjaar is gewerkt aan de inrichting van het nieuwe systeem. De effecten van een meer efficiënte administratieve verwerking worden in 2009 zichtbaar.

In het voorjaar van 2008 is besloten om een andere licentie aan te schaffen voor de verwerking van de pensioenuitkeringen. Er wordt nu gebruik gemaakt van excasso software die speciaal is bedoeld voor de verwerking van uitkeringen en niet meer van een alomvattend salarispakket. Daarmee is een aanzienlijke besparing op de jaarlijkse verwerkingkosten gerealiseerd.

2.2 Goed Pensioenfondsbestuur

Met de invoering van de Pensioenwet per 1 januari 2007 zijn de principes van de Stichting van de Arbeid inzake pension fund governance (PFG) verankerd in de wet. Deze principes betreffen zorgvuldig bestuur, transparantie en communicatie, deskundigheid, verantwoording en intern toezicht.

2.2.1 Integere bedrijfsvoering

Het beleid van het pensioenfonds is gericht op een integere bedrijfsvoering. Integriteit van het bestuur, het pensioenbureau en de andere organen van het fonds is immers de basis waarop het vertrouwen van deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever is gesteld. Integriteit draagt er verder toe bij dat het fonds voorkomt dat het vertrouwen in het Nederlandse pensioenstelsel wordt geschaad. De verantwoordelijkheid voor een integere en beheerste bedrijfsvoering is ook vastgelegd in de Pensioenwet. Dit houdt onder meer in:

- adequate administratieve organisatie en interne controle;
- analyse en beheersing van integriteitsrisico's en het voorkomen van belangenverstrengeling;
- duurzame beheersing van financiële risico's; en
- regelmatige continuïteitsanalyse.

2.2.2 Intern toezicht en verantwoording

Het pensioenfonds hecht aan de naleving van de principes van goed pensioenfondsbestuur. In toenemende mate wordt door het fonds aandacht besteed aan maatregelen ter beheersing van risico's. Dat geldt ook voor de administratieve organisatie en interne controle.

In het verslagjaar zijn de statuten van het fonds gewijzigd. Met die wijziging is een basis gelegd voor de instelling van het verantwoordingsorgaan, het intern toezicht en een wijziging in de samenstelling van de deelnemersraad. De commissie PFG heeft in haar eindrapport vastgelegd in welke mate door de Stichting werd voldaan aan de PFG principes [die voor het pensioenfonds van toepassing zijn](#). Als uitvloeisel van de statutenwijziging werden door het bestuur reglementen vastgesteld voor het verantwoordingsorgaan en het intern toezicht (in casu de visitatiecommissie). In het verslagjaar werd het verantwoordingsorgaan geïnstalleerd.

In dit jaarverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan ten aanzien van het gevoerde beleid, en de reactie van het bestuur op de rapportage van het verantwoordingsorgaan. Voorheen legde het bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid tijdens een jaarlijkse deelnemersvergadering. Met de introductie van de principes voor goed pensioenfondsbestuur heeft die jaarlijkse bijeenkomst een ander karakter gekregen. In september vond de eerste bijeenkomst nieuwe stijl

met de deelnemers plaats. Door Mn Services werd een presentatie verzorgd over de wijzigingen in de allocatie van het belegde vermogen. De voorzitter van het bestuur gaf een toelichting bij de belangrijkste aspecten uit het jaarverslag en de jaarrekening.

Gedurende het kalenderjaar 2008 hebben nog geen toezichthoudende werkzaamheden door een visitatiecommissie plaatsgevonden.

Het pensioenfonds heeft de medezeggenschap vorm gegeven middels een deelnemersraad. Een in 2007 gehouden enquête heeft uitgewezen dat het merendeel van pensioengerechtigden de voorkeur gaf aan de participatie in een deelnemersraad boven bestuursdeelname. In het verslagjaar werden verkiezingen gehouden voor de deelnemersraad. Dat wil zeggen voor de kiesgroep pensioengerechtigden. Het aantal kiesbare personen in de kiesgroep werknemers was gelijk aan het aantal beschikbare (3) zetels, en dus bestond er geen noodzaak om een verkiezing te organiseren. Voor de kiesgroep pensioengerechtigden waren 6 kandidaten beschikbaar voor 4 zetels. Op 5 december 2008 heeft de kiescommissie de uitslag van de verkiezing bekend gemaakt. Van de 'oude' deelnemersraad keren 3 leden terug in de nieuwe deelnemersraad. De (nieuwe) leden van de deelnemersraad zijn in de januarivergadering van het bestuur geïnstalleerd.

In dit jaarverslag wordt separaat verslag gedaan van het advies van de deelnemersraad omtrent het jaarverslag, alsmede van de reactie van het bestuur op dat advies.

2.2.3 Deskundigheidsbevordering

Goed pensioenfondsbestuur veronderstelt een deskundig pensioenfondsbestuur. Het bestuur onderschrijft die stelling van harte. Het bestuur omarmt dan ook de eisen voor deskundigheidsbevordering zoals die zijn vastgelegd in het Plan van aanpak deskundigheidsbevordering van de pensioenkoopels.

In de maand mei heeft het bestuur als een nulmeeting haar deskundigheid getest middels het beantwoorden van de 100 vragen van de SPO Kennisreflector. Het doel van de Kennisreflector is om door individuele toetsing te bepalen of het bestuur als collectief over voldoende kennis beschikt. De resultaten kunnen dienen als vertrekpunt voor een programma van deskundigheidsbevordering. Geconcludeerd kan worden dat het bestuur met de totaalscore van 71%, 8%-punt hoger scoort in vergelijking met het resultaat van de deskundigheidsindex, samengesteld op basis van alle deelnemers aan de Kennisreflector. Alleen op het onderdeel 'Uitbesteding van werkzaamheden' scoorde het bestuur iets lager dan de deskundigheidsindex. Het bestuur heeft inmiddels – in 2009 – volgende stappen gezet om te voldoen aan de door de pensioenkoopels geformuleerde deskundigheidseisen. Dat wil zeggen het organiseren van interne studiedagen en volgen van externe opleidingen en trainingen.

2.2.4 Klachtenafhandeling

Deelnemers kunnen hun klachten en geschillen voorleggen aan het bestuur. De Klachtencommissie adviseert het bestuur omtrent de reactie op een ingediende klacht.

Het bestuur stelt tevreden vast dat het aantal klachten dat zij in behandeling heeft gehad gering is (minder dan 0,1% van de totale populatie). In het kalenderjaar was slechts sprake van 3 dossiers. Voor alle 3 dossiers geldt dat de oorsprong van de klacht lag voor het verslagjaar. Over een van de dossiers is een rechterlijke uitspraak geveld, waarbij de Stichting in het gelijk is gesteld.

2.2.5 Compliance / Gedragscode

In het verslagjaar is een Compliance Statuut opgesteld, dat begin 2009 ter goedkeuring aan het bestuur is voorgelegd. In dat Statuut - gebaseerd op het Compliance Charter dat door de pensioenkoopels is ontwikkeld - heeft het bestuur vastgelegd met welke maatregelen de naleving van wet- en regelgeving, alsmede van interne regels kan worden bewerkstelligd.

In het verslagjaar is een nieuwe gedragscode opgesteld, die eveneens begin 2009 ter goedkeuring aan het bestuur is voorgelegd. In de gedragscode - gebaseerd op het nieuwe model gedragscode van de pensioenkoopels - zijn regels opgenomen ter voorkoming van belangenverstrengeling en het gebruikmaken van voorwetenschap. En meer algemene maatregelen, die moeten bijdragen aan het integer handelen van bij het fonds betrokken personen.

Jaarlijks zal door de bestuursleden, werknemers van het pensioenbureau, de leden van de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan, alsmede door de compliance officer een verklaring omtrent de naleving van de gedragscode worden ondertekend.

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van (compliance) wet- en regelgeving van de gedragscode.

2.2.6 Toezichthouders

In het verslagjaar zijn door de toezichthouders, DNB noch de Autoriteit Financiële Markten (AFM), onderzoeken ingesteld. De toezichthouders hebben geen handhavingsmaatregelen opgelegd.

Op 14 oktober 2008 heeft het fonds bij DNB gemeld dat sprake was van een dekkingstekort. De melding van het dekkingstekort volgde op een melding van een reservetekort begin oktober. Het pensioenfonds heeft op 25 maart 2009 het korte- en lange termijn herstelplan ingediend bij de toezichthouder.

In het eerste kwartaal van 2008 heeft het pensioenfonds de self assessment over de informatieverplichtingen en zorgplicht uit hoofde van de Pensioenwet ingevuld. Op basis van de terugkoppeling van AFM op deze nulmeting heeft het fonds enkele aanpassingen gerealiseerd en de AFM daaromtrent geïnformeerd.

2.2.7 Communicatie

Het bestuur hecht er aan dat deelnemers goed worden geïnformeerd over hun pensioen. De basis daarvoor is het voldoen aan de wettelijk vereiste informatieverplichtingen. Zo zijn in het verslagjaar de eerste UPO's (uniform pensioenoverzicht) verzonden, alsmede de eerste startbrieven (informatie bij aanvang deelname). Het fonds besteedt de nodige zorg aan de correspondentie met deelnemers, er vindt een toets plaats op begrijpelijkheid en tijdigheid. Met de pensioenkrant verstrekt het fonds meer algemene pensioeninformatie. Op de website van het fonds is de rubriek 'Uw pensioen in veilige handen' geïntroduceerd, met informatie over de consequenties van de kredietcrisis voor de deelnemers in het fonds.

2.2.8 Overige aspecten integrale bedrijfsvoering

Met de aanstelling van Mn Services als fiduciair manager heeft het pensioenfonds een impuls gegeven aan de duurzame beheersing van financiële risico's. Meer dan voorheen is het bestuur 'in control'. In paragraaf 2.7 wordt nader ingegaan op de beleggingsrisico's.

2.3 Pensioenparagraaf

2.3.1 Algemeen

Het pensioenfonds voert een gemitigeerde eindloonregeling en een beschikbare premieregeling uit. De eindloonregeling wordt in de Pensioenwet als uitkeringsovereenkomst gekwalificeerd, de beschikbare premieregeling is een premieovereenkomst in de wettelijke terminologie. In de gemitigeerde eindloonregeling wordt pensioen opgebouwd over het vaste inkomen. In de beschikbare premieregeling bouwt de deelnemer een kapitaal op waarmee hij/zij op pensioendatum een levenslang ouderdomspensioen moet aankopen. De hoogte van dat pensioen is onder meer afhankelijk van het beleggingsrendement op de gestorte premies. De omvang van gestorte premie is afhankelijk van de leeftijd van de deelnemer en de hoogte van zijn/haar variabele inkomen.

In 2008 heeft het pensioenreglement voor het vaste inkomen geen wijziging ondergaan.

De pensioenregeling variabel inkomen is van kracht geworden per 1 januari 2007. De regeling werd in april 2008 geëffectueerd, toen de eerste premies werden gestort.

De deelnemer aan de regeling draagt zelf het risico voor de beleggingen, waardeverminderingen en – vermeerderingen komen volledig voor zijn rekening. De deelnemer heeft beleggingsvrijheid en heeft de volgende keuzemogelijkheden:

- Beleggen in een lifecycle fonds; het risico van de belegging wordt op verantwoorde wijze afgestemd op de looptijd tot de pensioendatum
- Beleggen in een spaarfonds; een veilige belegging waarop een rentevergoeding wordt verkregen
- Op basis van eigen inzicht, keuze uit geselecteerde beleggingsfondsen; de deelnemer richt zijn eigen beleggingsportefeuille in.

Onder verantwoordelijkheid van het bestuur, draagt ABNAMRO zorg voor de beleggingen. ABNAMRO heeft de wettelijke zorgplicht ingeregeld.

Begin 2008 heeft het pensioenfonds aan Unisys Nederland een voorstel gedaan om te komen tot een uitvoeringsovereenkomst. Ultimo 2008 was er nog geen overeenkomst tussen partijen gesloten, die voldoet aan de eisen die de Pensioenwet daaraan stelt. De 'oude' financieringsovereenkomst is derhalve maatgevend voor de financiële afspraken tussen pensioenfonds en werkgever. Door het fonds is het financieringsarrangement uit die financieringsovereenkomst overgenomen in de ABTN. Daar waar de afspraken uit die 'oude' overeenkomst niet conform de bepalingen van de Pensioenwet waren, is de ABTN daarop aangepast. De ABTN (geldend vanaf 1 januari 2008) is voor het bestuur maatgevend.

2.3.2 Kenmerken pensioenregeling

In het boekjaar zijn geen wijzigingen in de bestaande pensioenregelingen aangebracht. De belangrijkste kenmerken van de beide regelingen worden hieronder uiteengezet:

Pensioenregeling vast inkomen

- eindloonregeling voor het vaste inkomen
- aanvang deelname bij 21 jaar (zonder wacht- of drempelperiode)
- pensioenleeftijd 65 jaar (zonder vervroegingsmogelijkheid)
- aanspraak op ouderdoms-, nabestaanden-, wezen- en arbeidsongeschiktheidspensioen
- jaargrondslag is gelijk aan 12 maal het vaste maandsalaris vermeerderd met vakantiegeld en verminderd met een franchise (2008: € 21.110,-)
- pensioengrondslag is gelijk aan het gemiddelde van 3 jaargrondslagen, te weten de geldende en de laatste twee daaraan voorafgaande jaargrondslagen
- opbouwpercentage 2% per pensioenjaar met een maximum van 70%
- arbeidsongeschiktheidspensioen is maximaal gelijk aan 70% van het verschil tussen het laatst vastgestelde jaarsalaris voor het ontstaan van de arbeidsongeschiktheid en het maximum jaarloon waarover de uitkering op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) wordt vastgesteld
- partnerpensioen bedraagt 70% van het ouderdomspensioen
- wezenpensioen bedraagt 14% van het ouderdomspensioen
- bijdrage van werknemer is gelijk aan 5% van de jaargrondslag

Pensioenregeling variabel inkomen

- beschikbare premieregeling voor het variabele inkomen
- aanvang deelname bij 21 jaar (zonder wacht- of drempelperiode)
- pensioenleeftijd 65 jaar (zonder vervroegingsmogelijkheid)
- met de beschikbaar gestelde premie wordt een kapitaal opgebouwd dat op de pensioendatum moet worden omgezet in een levenslange pensioenuitkering
- nabestaanden- en wezenpensioen worden gefinancierd uit het kapitaal bij overlijden waarbij geldt dat: partnerpensioen na pensionering gelijk is aan 70% van het ouderdomspensioen. Tijdens het deelnemerschap is het partnerpensioen gelijk aan 1,4% van de pensioengrondslag vermenigvuldigd met het aantal pensioenjaren dat de deelnemer tot uiterlijk 65 jarige leeftijd had kunnen bereiken, waarbij de grondslag is gebaseerd op een 5 jaarsgemiddelde van het variabele inkomen
- aanspraak op arbeidsongeschiktheidspensioen
- pensioengrondslag is gelijk aan het variabele inkomen, met als referentie het gemiddelde bedrag (per 12 maanden) van de uitbetaalde bonussen over de laatste 36 maanden
- leeftijdafhankelijke premie met leeftijdcohorten van 5 jaar
- deelnemer heeft beleggingsvrijheid en draagt het beleggingsrisico
- bijdrage van werknemer is gelijk 5% van het variabele inkomen

2.3.3 Toeslagenbeleid

Het pensioenfonds streeft ernaar om de ingegane pensioenen en de aanspraken van gewezen deelnemers te verhogen met de stijging van het prijsindexcijfer voor gezinsconsumptie. Het toeslagenbeleid is volgens de in wet- en regelgeving vastgelegde toeslagenmatrix te kwalificeren als categorie D6.

Indexatiecategorie D6 wil zeggen:

- de indexatie is afhankelijk van de ontwikkeling van de prijzen
- het bestuur neemt over de toekenning van de indexatie jaarlijks een besluit
- er bestaat geen recht op indexatie en
- er is geen reserve gevormd, de indexatie wordt toegekend wanneer de financiële middelen van het fonds toereikend zijn.

In de eindloonregeling worden de aanspraken van de actieve deelnemers verhoogd met de stijging van het salaris. De pensioenregeling variabel inkomen kent geen verhoging van de pensioenen vanwege gestegen prijzen. Het rendement op de ingelegde premie bepaalt de hoogte van het kapitaal waarmee de deelnemer op de pensioendatum een levenslang pensioen aankoopt.

Gelet op de financiële situatie van het pensioenfonds - een dekkingstekort - heeft het bestuur in december 2008 besloten over 2009 aan gepensioneerden en gewezen deelnemers geen toeslag te verlenen. Mocht de financiële situatie zich aanzienlijk verbeteren in de eerste helft van 2009 - zo is aan de deelnemersraad toegezegd - dan zal het bestuur zijn besluit om niet te indexeren heroverwegen.

	Toegekende indexatie	Volledige indexatie	Vershil
Jaar 2009	0,0%	2,8%	2,8%
Jaar 2008	1,6%	1,6%	0,0%
Jaar 2007	0,9%	0,9%	0,0%
Jaar 2006	1,6%	1,6%	0,0%
Jaar 2005	1,1%	1,4%	0,3%

De cumulatieve achterstand over de periode 2003-2009 op de toeslagverlening bedraagt 5,6%.

2.4 Beleggingen

2.4.1 Beleggingsklimaat

Onder 2.1. is al uiteengezet hoe het fonds werd geraakt door de ontwikkelingen op de financiële markten. Het rendement van het fonds op jaarbasis bedroeg 6,8 % negatief. Daarvan kan 3,7 % aan het eerste kwartaal en 1,6 % aan het laatste kwartaal van 2008 worden toegeschreven. Naast de daling van de aandelenbeurzen wereldwijd, werden ook de hoogrentende en bedrijfsobligaties flink geraakt. En door de sterke daling van de olieprijs daalde ook de waarde van de commodities. Uit prudentie-overwegingen is tot een afwaardering van de onroerend goed portefeuille besloten.

Door de afgenomen groei- en inflatieverwachtingen daalde bovendien de Europese kapitaalmarktrente.

Attributie-analyse

De onderstaande grafiek geeft de invloed weer van de ontwikkelingen op de financiële markten op de dekkingsgraad van het fonds over de periode 1 april tot en met 31 december 2008. De grafiek laat zien de invloed van het negatieve rendement en anderzijds de effecten van de gedaalde marktrente.

Attributie-analyse verandering dekkingsgraad

- Let op: vanaf datum transitie Mn (31 maart 2008/1 april 2008)

2.4.2 Asset mix

De beleggingsportefeuille was bij aanvang van het kalenderjaar als volgt samengesteld:

Beleggingscategorie	Strategische allocatie %	Bandbreedte %	Actuele allocatie %
Vastrentend	70,0	62,5 – 77,5	67,2
Aandelen	30,0	22,5 – 37,5	26,2
Liquiditeiten	0,0		6,6
Totaal	100,0		100,0

Eind 2007 heeft het fondsbestuur de opdracht gegeven tot een continuïteitsanalyse en ALM studie. Op grond daarvan heeft het bestuur besloten de beleggingsportefeuille te heralloceren.

De normportefeuille was bij aanvang van het tweede kwartaal als volgt samengesteld:

Beleggingscategorie	Aandeel %
Obligaties	55
Inflation linked bonds	14
High yield	5
Obligaties 'opkomende landen'	3
Aandelen	9
Hedge funds	5
Onroerend goed	5
Commodities	4
Totaal	100

Het pensioenfonds hanteert een buy-and-hold norm met zekere bandbreedtes. De portefeuille wordt in beginsel alleen per jaarultimo 'gerebalanced'. In december 2008 heeft het bestuur echter besloten niet tot rebalancing over te gaan aangezien de portefeuille al een meer defensief karakter had aangenomen. Anderzijds wenst het bestuur het opwaarts potentieel in de portefeuille te behouden.

De actuele portefeuille per jaar ultimo was als volgt samengesteld:

Beleggingscategorie	Aandeel %
Obligaties	58,8
Inflation linked bonds	14,3
High yield	2,7
Obligaties 'opkomende landen'	5,3
Aandelen	6,7
Hedge funds	6,1
Onroerend goed	5,5
Commodities	2,3
Overig	-1,7
Totaal	100,0

Het vermogen van SPUN wordt belegd middels het nemen van participaties in door Mn Services beheerde beleggingsfondsen. Valuta- en renterisico worden daarentegen op klantniveau afgedekt. Mn Services sluit daartoe op naam van SPUN OTC contracten (over-the-counter contracten, derivaten die niet via de gereguleerde beurzen worden verhandeld).

Vastrentend

Een groot deel van het vermogen van SPUN was in 2008 belegd in vastrentende waarden. Binnen deze portefeuille vastrentende waarden streeft het fonds naar vermindering van het risico door middel van spreiding van de beleggingen. Deze spreiding vindt plaats door te beleggen in Europese staats- en bedrijfsobligaties, in hoogrentende Amerikaanse bedrijfsobligaties, inflatie obligaties en in obligaties van opkomende markten.

In het vierde kwartaal van 2008 waren ook de normaal gesproken relatief rustige wereldwijde obligatiemarkten onstuimig. Vanaf begin oktober zochten beleggers massaal zekerheid en vonden tegelijkertijd op ongekende schaal gedwongen verkopen plaats. Doordat wereldwijd vrijwel alle risicovolle beleggingen in enorm tempo van de hand werden gedaan, ontstond er grote vraag naar relatief veilige staatsleningen. Door deze grote vraag liep het effectieve rendement op staatsobligaties scherp terug. Het effectieve rendement op tienjarige euroleningen zakte met 1,4% naar 2,9%. Het rendement op vergelijkbare Amerikaanse leningen zakte zelfs van 4% naar 2%.

Doordat het rendement op nieuwe staatsleningen scherp zakte, liep de koers van bestaande leningen op. Die bestaande leningen kennen een hogere rentevergoeding en zijn daardoor nu meer waard. Deze koerswinst vond geheel plaats in de tweede helft van het jaar. In de eerste helft van het jaar was er nog sprake van oplopende inflatie (vooral door de snel stijgende voedsel- energieprijzen) en daarmee oplopende rentes. De zorg om oplopende inflatie sloeg in de tweede helft van het jaar om in angst voor deflatie. In combinatie met de extreme risicoaversie resulteerde dit in een scherpe stijging van de koersen van staatsleningen en daardoor dalende rentes. Bij hoogrentende bedrijfsobligaties was de koersstijging nog groter: de opslag voor uitgevers van leningen met een lagere kredietwaardigheid liep gedurende het jaar met circa 7% op tot ruim 10% boven de rente op staatsleningen. De bestaande beleggingen in hoogrenderende leningen namen door deze stijgende opslag fors in waarde af.

Staatsobligaties van opkomende economieën hadden minder last van de kredietcrisis, maar behaalden eveneens negatieve resultaten.

Behalve over verschillende segmenten en wereldwijde regio's spreidt SPUN de beleggingen in vastrentende waarden ook over verschillende debiteurenkwaliteiten. Hoe hoger de debiteurenkwaliteit van de lener is, hoe lager het risico en hoe lager het te verwachten rendement. Andersom geldt dat voor lagere debiteurenkwaliteiten steeds hogere rentevergoedingen worden ontvangen. Vanwege de risico's bij twijfelachtige debiteurenkwaliteiten, houdt Mn Services namens SPUN scherp toezicht op de kredietwaardigheid van partijen waaraan leningen worden verstrekt.

Aandelen

Aandelen vormden een grote categorie in de beleggingmix van Unisys pensioenfonds. Op termijn geven aandelen een hoger verwacht rendement dan vastrentende waarden. De afgelopen jaren hebben de aandelenbeleggingen van het fonds dan ook een belangrijke rol gespeeld in het op niveau en betaalbaar houden van de pensioenen. Het hoger verwachte rendement van aandelen gaat gepaard met een hoger risicoprofiel van deze beleggingscategorie. Dat hogere risico uit zich in een sterk schommelend resultaat van jaar tot jaar. Het jaar 2008 was wat betreft de resultaten op de aandelenportefeuille een dieptepunt. Binnen de aandelenportefeuille spreidt SPUN Unisys de beleggingen over verschillende regio's en segmenten. Het fonds belegt in aandelen van beursgenoteerde ondernemingen in Europa, de Verenigde Staten, het Verre Oosten en in opkomende markten.

De eerste drie kwartalen van 2008 stonden de aandelenkoersen al onder druk. Vanaf oktober raakte de crisis in een stroomversnelling en kwamen de koersen in een vrije val terecht. Beleggers vluchtten massaal naar minder risicovolle beleggingen en hedge funds, banken en verzekeraars werden op ongekende schaal gedwongen tot de verkoop van aandelen om hun tekort aan contanten aan te vullen. De aandelenmarkten kenden de grootste koersdalingen sinds 1933: over het vierde kwartaal verloren de Westerse aandelenmarkten bijna een kwart van hun waarde. Over heel 2008 kende de Amerikaanse S&P 500 index een koersdaling van 39%. De Dow Jones Euro Stoxx 50 daalde zelfs met 44%.

Onroerend goed

Onroerend goed kende één van de roerigste jaren van de afgelopen decennia. In negatieve zin. Hoewel de verwachtingen aan het begin van het jaar niet hooggespannen waren, had niemand kunnen vermoeden wat zich werkelijk zou ontspannen gedurende het jaar. Steeds meer negatief nieuws kwam er naar buiten en steeds minder liquiditeit was er voorhanden. Dit heeft zich ontsponnen in een zwaar pessimistische stemming op de verschillende investeringsmarkten. De onroerend goedmarkt was hier niet van uitgesloten. Naast de al bestaande zorgen over de liquiditeit kwamen nu de zorgen over de effecten van de krimpende economie. De verwachtingscijfers met betrekking tot leegstand, huurgroei en waarderingen werden gedurende het jaar steeds pessimistischer. Waar in het begin van het jaar nog werd gesproken van goede "fundamentals" zijn deze nu onder de markt vandaan gehaald. Daarnaast werd in het vierde kwartaal duidelijk dat steeds meer investeerders hun relatieve allocatie naar onroerend goed niet zullen uitbreiden en soms zelfs sterk overwogen waren geraakt.

Onderdeel van de portefeuille onroerend goed is de participatie in beleggingsfondsen infrastructuur. Het betreft beleggingen in infrastructurele werken in de energie- en watersector, alsmede in de transportsector. De projecten waarin wordt belegd bevinden zich voornamelijk in de exploitatiefase.

Alternatieve beleggingen

De portefeuille alternatieve beleggingen maakt een belangrijk onderdeel uit van het spreidingsbeleid van het Unisys pensioenfonds, omdat de rendementen van de alternatieve beleggingen zich vaak min of meer onafhankelijk bewegen van het resultaat op traditionele investeringen als aandelen en obligaties. De resultaten waren in 2008 zeer wisselend.

De resultaten op de beleggingen in hedge funds waren ook negatief, maar in vergelijking met de andere alternatieve investeringen vielen de verliezen hier mee. De investeringen in grondstoffen bestaan voor een belangrijk deel uit energiedragers als olie en gas, naast een kleiner deel metalen, edelmetalen, hout en landbouwproducten. De waarde van de grondstoffenportefeuille daalde flink door de in 2008 sterk gedaalde olieprijs.

Afdekken van risico's

SPUN wil met de beleggingen alleen risico lopen als daar ook een verwacht rendement tegenover staat. Risico's op schommelingen in valutakoersen horen daar niet bij. Het fonds dekt dan ook het risico af op schommelingen van de Amerikaanse dollar, de Japanse yen en het Britse pond. Kleine valuta exposures worden niet afgedekt. Het valutarisico wordt afgedekt met 1 jaars valutatermijncontracten. Ook de gevoeligheid voor renteschommelingen, die van grote invloed zijn op de waarde van de pensioenverplichtingen en daarmee de dekkingsgraad, is voor een belangrijk deel afgedekt.

SPUN heeft ervoor gekozen het risico op rentedalingen voor een deel af te dekken. Hierdoor stabiliseert de ontwikkeling van de dekkingsgraad en is de vereiste reservebuffer lager. Het deel van het risico dat hiermee verminderd wordt, kan ergens anders worden ingezet: daar waar het fonds verwacht extra rendement te kunnen halen.

Door de per saldo in 2008 gedaalde rente, boekt het pensioenfonds een positief rendement op de renteaftdekking. De waarde van de pensioenverplichtingen steeg echter eveneens door de dalende rente. De hogere pensioenverplichtingen in combinatie met het positieve rendement op de renteaftdekking, stabiliseren de dekkingsgraad ten opzichte van een situatie waarin geen renterisico wordt afgedekt in de portefeuille. Bij een omgekeerde beweging treedt die stabilisering ook op: een stijgende rente zorgt voor verlies op de renteaftdekking, maar lagere pensioenverplichtingen. Hierdoor is het fonds onder alle economische omstandigheden minder gevoelig voor veranderingen in de rentestand.

2.4.3 Rendement

Onderstaand wordt per kwartaal en op jaarbasis aangegeven wat het behaalde rendement is op de totale beleggingsportefeuille:

Periode	Rendement
Eerste kwartaal	-3,70 %
Tweede kwartaal	-0,28 %
Derde kwartaal	-1,14 %
Vierde kwartaal	-1,64 %
Jaar	-6,76 %

Het bestuur ervaart een rendement van minus 6,76 % als zeer teleurstellend. Met de geheralloceerde beleggingsportefeuille en een nieuwe vermogensbeheerder had het bestuur juist ingezet op een overrendement en op outperformance. Anderzijds is het bestuur de mening toegedaan dat de herallocatie in april 2008 heeft voorkomen dat de dekkingsgraad nog verder zou zijn weggezakt (een rendement over het eerste kwartaal van minus 3,7% is daarvoor een goede indicatie). Met Mn Services wordt gesproken over de oorzaken van de negatieve outperformance in (bijna) alle beleggingscategorieën en mogelijkheden tot verbetering.

2.4.4 Vooruitblik

Het bestuur gaat er vanuit dat 2009 in het teken staat van een recessie. In de eerste maanden van 2009 zijn er diverse tekenen die daarop duiden, toename van de werkloosheid, lagere bedrijfswinsten, teruglopende orderportefeuilles en lagere geprognosticeerde groeicijfers. Dit blijkt ook uit de door het CPB medio februari 2009 gepubliceerde macro economische cijfers. Verwacht wordt dat de Nederlandse economie zal krimpen met 3,5% en de werkloosheid in 2010 zal oplopen tot bijna 9%. Er zal rekening moeten worden gehouden met waarschijnlijk lage of negatieve rendementen. Ter zake van de 'lange' rente is de tendens meer diffuus.

Deskundigen hebben geen eenduidige rentevisie.

Een recessie heeft mogelijk implicaties voor de samenstelling van de beleggingsportefeuille. Bij aanvang van het kalenderjaar 2009 heeft het bestuur besloten de portefeuille zoals die bestond aan het einde van het boekjaar 2008 te continueren. Of het pensioenfonds haar streven om op de langere termijn een overrendement van 1,1%, - een rendement ten opzichte van de stijging van de verplichtingen - kan bereiken, zal in de loop van het jaar blijken.

2.5 Financiële paragraaf

De financiële positie is in 2008 verslechterd. Het pensioenvermogen nam af van € 288.895K eind 2007 naar € 266.554K eind 2008. De waarde van de pensioenverplichtingen ultimo van het kalenderjaar bedroeg € 292.734K, een stijging ten opzichte van de waarde bij aanvang van het jaar met € 53.147K. de dekkingsgraad daalde onder invloed hiervan van 121% naar 93%. De grafiek in paragraaf 2.4.1. laat de oorzaken van de daling zien.

Het bestuur stelt vast dat de dekkingsgraad onder de in de ABTN vastgelegde minimumgrens van 109% ligt. Dat duidt op een reservetekort. De dekkingsraad ligt tevens beneden het wettelijke vereiste niveau van 105%, waardoor sprake is van een dekkingstekort. Met het oog daarop heeft het pensioenfonds een korte- en lange termijn herstellplan moeten opstellen met concrete en haalbare maatregelen om te komen tot het niveau van het (minimaal) vereiste eigen vermogen.

Het pensioenfonds heeft in zijn toeslagenbeleid vastgelegd dat er geen ruimte voor toeslagverlening bestaat wanneer het fonds in onderdekking is. In de waardering van de pensioenverplichtingen is dan ook geen rekening gehouden met een verhoging van de pensioenen wegens inflatie.

De kostendekkende gedempte premie is als volgt samengesteld:

Component	Bedrag
Koopsom nieuwe aanspraken en risicopremies	5.640
Koopsom risico deelnemer	290
Premies risico herverzekering	774
Opslag kosten	520
Solvabiliteitsopslag	1.044
Koopsom indexatie	1.428
Totaal	9.696

De kostendekkende premie gebaseerd op de rentetermijn structuur is gevoelig voor renteveranderingen. Hierdoor ontstaan fluctuaties van de kostendekkende premie. Om dit te voorkomen biedt het Financieel Toetsingskader (FTK) de mogelijkheid van premiedemping. Het pensioenfonds maakt hiervan gebruik en hanteert voor de vaststelling van de gedempte premie een disconteringsvoet van 4%. Zie verder de toelichting 3.4.9.1.

2.6 Actuariële paragraaf

2.6.1 Actuariële analyse

Verkorte weergave opbouw verplichtingen

	2008
	Totaal
	€ 1.000
Stand per 1 januari	239.567
Bij:	
– Toevoeging pensioenopbouw	4.633
– Rentetoevoeging	11.323
– Wijziging marktrente	45.583
– Overige mutaties	177
Af:	
– Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-8.560
Stand per 31 december	292.723

2.6.2 Uitkomsten Solvabiliteitstoets

Toetswaarde solvabiliteit

	2008
	Totaal
	€ 1.000
S1 : Renterisico	13.771
S2 : Zakelijke waarden risico	11.692
S3 : Valutarisico	2.498
S4 : Grondstoffenrisico	1.903
S5 : Totaal kredietrisico	7.460
S6 : Totaal Verzekeringstechnisch risico	7.879
De effecten S1 tot en met S6 worden vervolgens gecombineerd aan de hand van een wiskundige formule, waarvan de uitkomst de onderstaande toetswaarde is.	
Toetswaarde ultimo verslagjaar	24.798

De toetswaarde solvabiliteit wordt zodanig vastgesteld dat de effecten kunnen worden opgevangen van onmiddellijke veranderingen in de risicofactoren S1 tot en met S6.

2.6.3 Oordeel externe actuaris

De Stichting heeft aan Hewitt Associates B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2008. Ter uitvoering van de opdracht heeft de actuaris onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De actuaris heeft onder meer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en heeft zich een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

De actuaris heeft verklaard ervan overtuigd te zijn dat door de Stichting is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De technische voorzieningen zijn toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Het eigen vermogen is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een dekkingstekort. Het pensioenfonds heeft tijdig een herstelplan ingediend en is in afwachting van instemming van De Nederlandsche Bank.

De vermogenspositie van het pensioenfonds is naar de mening van de actuaris onvoldoende, vanwege een dekkingstekort. Daarbij is bepalend de mate van waarschijnlijkheid dat het pensioenfonds zal kunnen voldoen aan de verplichtingen, in aanmerking nemend het streven inzake toeslagen, zoals aan verzekerden meegedeeld en de in wet- en regelgeving opgenomen criteria.

De volledige actuariële verklaring is opgenomen onder hoofdstuk 4.

2.7 Risicomanagement

In het jaarverslag wordt ingegaan op het risicobeleid van het pensioenfonds. Een meer gedetailleerde (kwantitatieve) toelichting is opgenomen in de jaarrekening.

2.7.1 Risicobeheersingsbeleid

Het bestuur heeft zijn beleid ter zake van het risicomanagement verwoord in de ABTN. Algemene leidraad voor het uitvoeren van de beheertaken is risicomijdend operationeel management. Onderstaand zijn de risico's weergegeven die het bestuur als prioriteit heeft bestempeld.

- Risico's, onder te verdelen in markt-, rente-, krediet- en solvabiliteits- en liquiditeitsrisico
- Compliance
- Operationeel Risk management

2.7.2 Risico's

2.7.2.1 Marktrisico

In 2007 is het toen vigerende beleggingsbeleid heroverwogen in het licht van de Pensioenwet en de daarin opgenomen eisen inzake kostendekkende premie, het toeslagbeleid en het (minimaal) vereist eigen vermogen. De basis van dit nieuwe beleggingsbeleid is een rendementsdoelstelling van 1,1% overrendement, ten opzichte van de aangroei van de verplichtingen. Gekozen is voor een zogenoemde return- en een matchingportefeuille. Binnen de returnportefeuille is sprake van een grotere spreiding over verschillende beleggingscategorieën en regio's. Per beleggingscategorie is een strategische weging aangegeven en zijn bandbreedtes vastgelegd die naar inzicht van de externe vermogensbeheerder benut kunnen worden. Het vastgestelde risicobudget speelt een belangrijke rol bij de beheersing van beleggingsrisico's. Het lagere risico wordt inzichtelijk door de tracking error – de mate waarin de beleggingen afwijken van de benchmark die als ijkpunt voor de performance geldt – die aan de gehele portefeuille als doel is gesteld.

Een meer gespreide portefeuille betekent ook meer complexiteit. Het fonds zal zich nog een extra inspanning getroosten om beter zicht te krijgen op de daadwerkelijke inrichting van de portefeuille en de inherente risico's. Het selecteren van fondsmanagers, inclusief de due diligence ligt primair bij de fiduciair manager. Binnen de afspraken die daaromtrent zijn vastgelegd in de vermogensbeheerovereenkomst en de daarop gebaseerde Service Level Agreements, valt ook het 'risk control' door de vermogensbeheerder.

2.7.2.2 Renterisico

Het fonds is gevoelig voor wijzigingen in de marktrente, omdat de duration van de beleggingen en de verplichtingen niet gelijk zijn. Bij de bepaling van het beleggingsbeleid weegt het bestuur zorgvuldig de voordelen (meer zekerheid) en nadelen (minder rendement) van meer of minder duration matching af. Het totale aandeel van vastrentende waarden, inclusief hoogrente waarden en inflatie obligaties, bedraagt zo'n 80% van de totale portefeuille. Met het oog op het afdekken van het renterisico is de looptijd van vastrentende waarden verlengd. Het renterisico wordt voorts (deels) afgedekt met renteswaps.

2.7.2.3 Tegenpartijrisico

Het faillissement van Lehman Brothers heeft laten zien welk belang is gemoeid met adequaat collateral management. Lehman was een grote tegenpartij bij derivatentransacties. Uitsluitend doordat de fiduciair manager het tegenpartijrisico professioneel heeft gemanaged, is directe schade voor het pensioenfonds uitgebleven. In zijn algemeenheid is het fonds volgend in het prudente beleid dat de vermogensbeheerder in deze hanteert. Er worden alleen managers aangesteld met een goede reputatie. Desalniettemin moest op de beleggingen in hedge funds een afwaardering plaatsvinden. De manager Kingate had een aanzienlijk deel van het vermogen belegd bij de van fraude betichtte vermogensbeheerder Madoff.

SPUN gaat vooralsnog uit van een worst case scenario (geen recovery) waarbij de gehele belegging volledig moet worden afgeschreven. De waarde van de belegging in hedge funds is verminderd met ca € 836.500,--.

2.7.2.4 Solvabiliteits- en liquiditeitsrisico

Het pensioenfonds kan voldoen aan alle kortetermijnverplichtingen. Het pensioenfonds keerde op jaarbasis € 8,6 mln. aan pensioen uit en dat bij een belegd vermogen van ca € 275 mln. Met het oog op de liquiditeitspositie monitoort het fonds continue haar cashmanagement, opdat tijdig over voldoende liquiditeiten kan worden beschikt om aan de lopende verplichtingen te voldoen.

De dekkingsgraad is, zoals hiervoor al gememoreerd de graadmeter voor de solvabiliteit van het fonds. Naast het voldoen aan de lange termijn nominale pensioenverplichtingen streeft het pensioenfonds ernaar alle

ingegane pensioenen en de aanspraken van gewezen deelnemers jaarlijks aan te passen aan de prijsinflatie. Daartoe moet het pensioenfonds over voldoende vermogen beschikken. Dat impliceert een dekkingsgraad die ruim boven het (minimaal) vereiste niveau ligt. Gedurende het boekjaar is de dekkingsgraad echter onder het vereiste niveau van 109% komen te liggen (ter vergelijking het gemiddelde van de Nederlandse pensioenfonds ligt rond de 125%). Door de marktomstandigheden is het eigen vermogen van het fonds negatief geworden. Het Unisys pensioenfonds voldoet sinds medio oktober niet meer de eis het minimaal vereiste eigen vermogen (dekkingsgraad van 105%). Er is dus sprake van een dekkingstekort. Met herstelmaatregelen (zie paragraaf 2.8.1) poogt het fonds het tij weer te keren.

2.7.2.5 Valutarisico's

Zie paragraaf 2.4.2 onder Afdekken van risico's.

2.7.3 Compliance

Het SPUN bestuur hecht belang aan een deugdelijk fondsbestuur en een goed evenwicht in de 'checks and balances' en ziet de uitwerking en inbedding van haar compliance-organisatie als een belangrijk verlengde van de door haar gekozen governancestructuur. De missie van SPUN is het optimaal behartigen van de belangen van haar deelnemers. Compliance is een onmisbare schakel daarin.

SPUN hanteert de volgende definitie voor compliance:

"Compliance is het geheel van maatregelen dat zich richt op de implementatie, handhaving en naleving van externe wet- en regelgeving, alsmede op interne procedures en gedragsregels om te voorkomen dat de reputatie en integriteit van SPUN wordt aangetast."

Het bestuur draagt zorg voor het treffen van effectieve beheersmaatregelen met betrekking tot de uitbestede activiteiten om aan de compliance verplichtingen te kunnen voldoen. Met betrekking tot de reikwijdte van compliance hanteert SPUN een risicobenadering. Om te bepalen welke risicogebieden door compliance worden gemonitord, wordt gebruik gemaakt van de Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode (FIRM) van DNB.

2.7.4 Operationeel risk management

In toenemende mate bestaat binnen het fonds aandacht voor de meer operationele aspecten van het riskmanagement. Van dienstverleners wordt – in voorkomende gevallen – SAS 70-verklaringen verlangd. Binnen het pensioembureau is sprake van functiescheiding (vier-ogen principe) met autorisaties in het betalingsverkeer.

In het kader van de transitie van het vermogensbeheer is door een externe accountant een onderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn geen significante bevindingen geconstateerd.

2.8 Gebeurtenissen na balansdatum

2.8.1 Herstelplan

Het eerste kwartaal van 2009 stond in het teken van het opstellen van een korte- en langetermijnherstelplan. De in die plannen beschreven concrete en haalbare maatregelen moeten ertoe leiden dat het fonds in ieder geval binnen 3 jaar (termijnverlenging naar 5 jaar heeft geen impact op het pensioenfonds) weer over een dekkingsgraad van tenminste 105% beschikt.

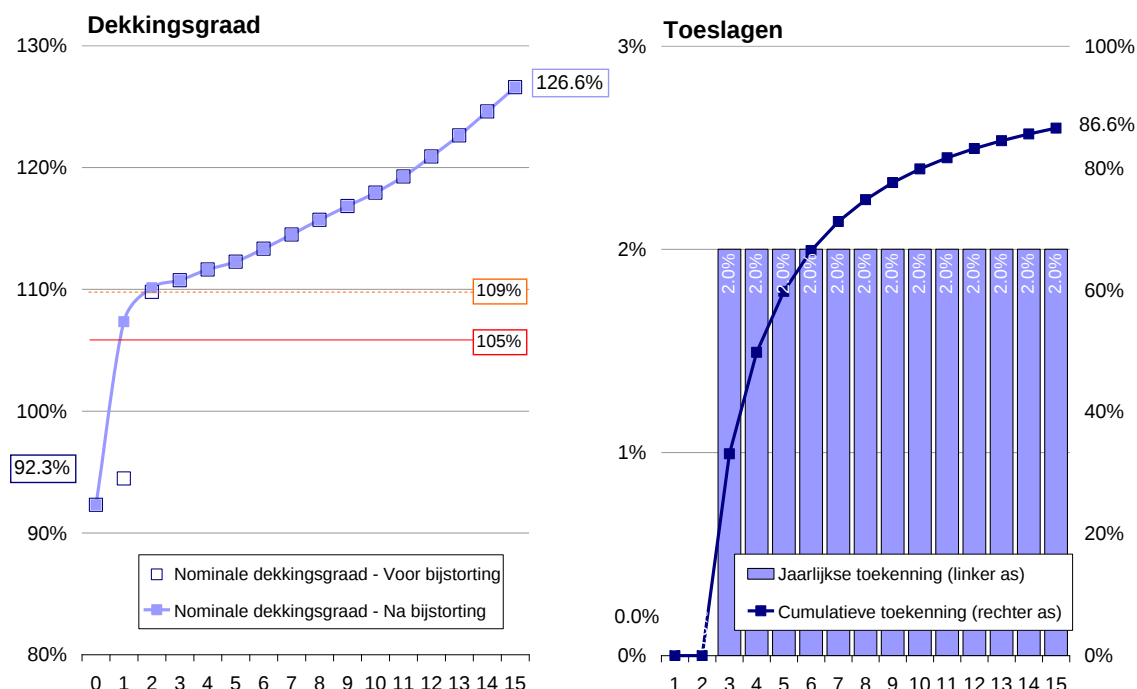
Het bestuur heeft de volgende maatregelen genomen:

- aanvullende eerste premie ter grootte van ca. € 32 mln. bij sponsor in rekening gebracht;
- over 2009 worden pensioenrechten van gepensioneerden en opgebouwde aanspraken van gewezen deelnemers niet geïndexeerd.

Het bestuur zal continu moeten toetsen of de maatregelen het gewenste effect sorteren, dan wel dat een bijstelling noodzakelijk is. Daarbij zal bij voortdurend moeten worden geanticipeerd op de ontwikkelingen op de financiële markten. Nadat de bestuurlijke besluitvorming over het herstelplan was afgerond, ontving het fonds van Unisys Nederland het verzoek om betaling van de eerste aanvullende premie over meerdere jaren te mogen spreiden. Het fondsbestuur is hierover in gesprek met de directie van Unisys.

Onderstaande grafiek is een weergave van het 'herstelpad' op basis van de door het bestuur geïnitieerde herstelmaatregelen, de gekozen uitgangspunten en gehanteerde parameters.

Ontwikkeling dekkingsgraad en toeslagen inclusief eerste aanvullende premie

Het linker gedeelte van de grafiek laat zien hoe de dekkingsgraad zich naar verwachting zal ontwikkelen in 15 jaar, rekening houdend met de veronderstellingen zoals die in het herstelplan zijn opgenomen.

Het rechter gedeelte van de grafiek laat de verwachte ontwikkeling van het indexatieresultaat over een 15 jaars periode zien. Dat wil zeggen de naar verwachting toe te kennen indexatie afgezet tegen de indexatie-ambitie.

In beide grafieken wordt ervan uitgegaan dat de eerste aanvullende premie volledig in 2009 wordt voldaan.

2.8.2 Ontwikkeling dekkingsgraad

De financiële positie van het fonds vereist een continue monitoring. Na balansdatum schommelde de dekkingsgraad de eerste 6 weken van 2009 rond het niveau van eind december (93%). Vanwege een verdere daling van met name de lange rente daalde de dekkingsgraad medio februari naar een ongekend laag niveau van 89%. Op het moment van opstellen van dit verslag bedroeg de dekkingsgraad 94%.

Het bestuur staat bij voortduring stil bij de ontwikkelingen op de financiële markten en de implicaties die dat heeft voor de financiële positie van het pensioenfonds. De invulling van het vermogensbeheer – met name de tactische allocatie en het inzet van het risicobudget – zal eveneens onderwerp van gesprek blijven met de fiduciair vermogensbeheerder.

2.8.3 Vacature bestuur

Per 1 april 2009 is W. van der Gaag benoemd als nieuw bestuurslid. Hij is voorgedragen door de ondernemingsraad van Unisys Nederland.

2.8.4 Achterblijvers

Tussen het Unisys pensioenfonds en Nationale Nederlanden was een collectief pensioencontract gesloten betreffende de pensioentoezeggingen van Unisys Nederland NV (of haar rechtsvoorgangers) aan medewerkers, welke buiten de sfeer van het fonds vielen. Het betreft premievrije en/of reeds ingegane pensioenen. Bij de beëindiging van het (herverzekerings) contract zijn de deelnemers alsnog onder de werking van het pensioenfonds komen te vallen, behoudens een 13 tal 'slapers' en gepensioneerd. In januari 2009 heeft het bestuur van het Unisys pensioenfonds zich akkoord verklaard met de condities waaronder deze zogenoemde achterblijvers alsnog bij Nationale Nederlanden verzekerd blijven. Van het bedrag van € 5 mln. dat ten tijde van de transitie (zie onderdeel 2.1.) door ING Investment Management niet is overgedragen, is in april 2009 alsnog € 4 mln. overgeboekt naar Mn Services. Het verschil van € 1 mln. dient ter dekking van

verzekerde prestaties van de achterblijvers en de afrekening van het beëindigde contract.

2.8.5 Deskundigheidsbevordering

Het pensioenfonds zal een extra inspanning doen om aan de deskundigheidseisen (eindtermen niveau 2) te kunnen voldoen. Naast de ontwikkeling van het kennisniveau wordt verwacht dat het bestuur de opgedane kennis kan toepassen. Dat wil zeggen de relevante problematiek in kaart kan brengen, mogelijke oplossingen kan afwegen, komen tot besluitvorming en het genomen besluit kan communiceren. Verwacht mag worden dat de bestuursevaluatie onder invloed van het intern toezicht een impuls krijgen. Ook het oordeel van het verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid zal van invloed zijn op de bestuurlijke processen.

2.8.6 Overig

Het bestuur streeft ernaar op zo kort mogelijk termijn met de aangesloten werkgevers een uitvoeringsovereenkomst te sluiten, opdat wordt voldaan aan de eisen die de Pensioenwet stelt. Wanneer de aangesloten werkgevers en de ondernemingsraden een onderhandelingsresultaat hebben bereikt over een nieuwe basispensioenregeling, zal het bestuur zich een oordeel dienen te vormen over de uitvoerbaarheid en financierbaarheid van die regeling. En over de consequenties voor de uitvoering en financiering van de premievrije aanspraken en ingegane rechten van de huidige regeling.

2.9 Dankwoord

Het bestuur zal 2008 blijven herinneren als een turbulent jaar, dat wordt afgesloten met een uitermate teleurstellend resultaat. Desondanks is het bestuur veel dank verschuldigd aan al degenen die hebben bijgedragen aan het op koers houden van het Unisys pensioenfonds. In het bijzonder aan degenen van wie in het boekjaar afscheid werd genomen:

- Leo Poell, die jarenlang bestuurslid is geweest namens de werknemers
- Ad Heijma, die vele jaren betrokken is geweest bij het fonds, in meerdere hoedanigheden en laatstelijk als directeur van het pensioenfonds
- Jos Swart, die als financieel manager verantwoording droeg voor de financiële verslaglegging.
- Heleen Otten, die als notulist zorg droeg voor nauwgezette vastlegging van de bestuursvergaderingen.

2A Principes Goed Pensioenbestuur

2A.1. Toelichting

Ingevolge principe B8 van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur heeft het verantwoordingsorgaan de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie. Dit oordeel dient samen met de reactie van het bestuur daarop bekend te worden gemaakt en in het jaarverslag van het fonds te worden opgenomen. Het oordeel van het verantwoordingsorgaan en de bestuurlijke reactie zijn opgenomen onder 2A.3.

Op grond van artikel 111 Pensioenwet moet het pensioenfonds de deelnemersraad in de gelegenheid stellen advies uit te brengen over elk voorgenomen besluit van het pensioenfonds tot vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening (zie onderdeel c van het tweede lid). Hoewel daartoe geen verplichting bestaat, heeft het bestuur gemeend ook het advies van de deelnemersraad en de bestuurlijke reactie daarop in het jaarverslag te moeten opnemen en wel onder 2A.2

2A.2.1. Advies deelnemersraad

Aan het Bestuur van de
Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland
T.a.v. de heer J. Niezen, secretaris
Tupolevlaan 1

1119 NW Schiphol-Rijk

Lisse, 22 mei 2009
Referentie: DNR/0905221

Onderwerp: advies Jaarverslag 2008

Geachte heer Niezen,

In reactie op de adviesaanvraag van het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland als vastgelegd in uw brief van 8 mei 2009 en de toelichting daarop aan de Deelnemersraad, die door de directeur van de Stichting werd verzorgd op 13 mei 2009, informeren wij u als volgt.

Het aangeboden concept van het Jaarverslag 2008 wordt door de leden van de Deelnemersraad als kwalitatief hoogstaand ervaren. Er is begrip voor de complexiteit die door de regelgeving voor de jaarverslaggeving wordt afgedwongen. De Deelnemersraad adviseert het gebruik van vaktechnische termen in de tekst van het jaarverslag van een nadere uitleg te voorzien.

Zoals in het Jaarverslag 2007 is het toeslagenbeleid van het bestuur in het concept van het Jaarverslag 2008 opgenomen (paragraaf 2.3.3). In deze paragraaf is de tabel, die door het bestuur als richtsnoer voor de vaststelling van de te verlenen toeslag wordt gehanteerd, opgenomen. De Deelnemersraad adviseert deze richtsnoer niet in het Jaarverslag 2008 op te nemen omdat voor het besluit om die te hanteren geen advies van de Deelnemersraad is gevraagd.

De Deelnemersraad is van mening dat uit de verslaglegging over beleggingen in onvoldoende mate blijkt welke mogelijkheden zijn afgewogen en de motivatie van de keuze daaruit. Gelet op de invloed van de vermogensbeheerder, die de studies voor de onderbouwing van besluiten over beleggingen uitvoert, adviseert de Deelnemersraad meer aandacht te besteden aan de verslaglegging over de afgewogen opties.

In het concept van Jaarverslag 2008 is onder andere in hoofdstuk 2.1 een passage van algemene aard over de kredietcrisis opgenomen. De Deelnemersraad is van mening dat het Jaarverslag van de Stichting niet de plaats is om die berichten, die via de pers aan een ieder bekend zijn, te herhalen en adviseert deze passages achterwege te laten.

In het concept van het Jaarverslag 2008 ontbreken informatie over de bemensing van commissies en namen van externe adviseurs, die in het verslagjaar een rol hebben vervuld. De Deelnemersraad is van mening dat ter verantwoording in het jaarverslag deze gegevens van belang zijn en adviseert die informatie op te nemen.

De samenstelling van de Deelnemersraad die in het concept van het Jaarverslag 2008 staat vermeld betreft de samenstelling tot 31 december 2008. De Deelnemersraad adviseert de samenstelling van de Deelnemersraad zoals die thans is en die dit advies uitbrengt eveneens te vermelden.

Met vriendelijke groet,
Deelnemersraad Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland

A. Heijma
Secretaris

2A.2.2. Bestuurlijke reactie advies deelnemersraad

Deelnemersraad SPUN
T.a.v. de heer A. Heijma
Govert Flincstraat 21

2162 CS Lisse

Schiphol-Rijk, 5 juni 2009

Referentie spun/jn/09.055

Betreft: Advies deelnemersraad jaarverslag 2008 St. Pensioenfonds Unisys Nederland

Geachte heer Heijma.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland (SPUN) dankt de deelnemersraad voor het advies inzake het jaarverslag 2008 van de Stichting. Wij zijn verheugd te vernemen dat u het jaarverslag als kwalitatief hoogstaand heeft ervaren. Hierna zullen wij ingaan op de door de deelnemersraad geplaatste kanttekeningen bij het jaarverslag 2008. Wij delen de visie van de deelnemersraad dat de toegenomen complexiteit van wet- en regelgeving hun weerslag vindt in het jaarverslag. Dat heeft bijna onvermijdelijk tot gevolg dat in het jaarverslag vaktermen worden gehanteerd. Het niet-opnemen van terminologie zal niet eenvoudig zijn maar ziet het bestuur neemt deze uitdaging wel op en dat zal in volgende jaarverslagen zijn weerslag moeten vinden. Waar dat niet mogelijk blijkt, neemt het bestuur uw suggestie over om een verklarende woordenlijst op te nemen in het jaarverslag. De opmerking van deelnemersraad dat de 'indexatietabel' welke het bestuur als richtsnoer hanteert bij het verlenen van prijscompensatie, zou moeten vervallen omdat de deelnemersraad daaromtrent niet heeft kunnen adviseren, volgt het bestuur niet geheel. De tabel bevat geen nieuwe informatie c.q. is geen nieuw beleidskader. De tabel was ook al in het jaarverslag 2007 opgenomen. Anderzijds heeft het bestuur geen bezwaren om de tabel uit het jaarverslag te schrappen, te meer het bestuur voornemens is het indexatiebeleid te herformuleren.

Het bestuur gaat er vanuit dat de opmerking van de deelnemersraad omtrent de beleggingen primair ziet om de inrichting van de strategische beleggingsportefeuille. De suggestie dat bij de inrichting van deze normportefeuille meerdere beleggingsmixen de revue zijn gepasseerd is echter niet geheel juist. Uitgangspunt voor de huidige strategische portefeuille was het risicobudget dat lag besloten in de 'oude' beleggingsmix van 70% vastrentende waarden en 30% aandelen. Bij de inrichting van de nieuwe portefeuille is uitgegaan van een risicobudget (in termen van tracking error ten opzichte van de pensioenverplichtingen) van 7,5%. Deze tracking error is vervolgens teruggebracht naar 6,0%, aangezien het bestuur – mede gelet op de ontwikkelingen op de financiële markten en de financiële positie van het fonds – een lager risicoprofiel prefereerde. De afdekking van het renterisico draagt daartoe bij. Het fondsbestuur heeft verder aangegeven in beginsel geen beleggingsrestricties te willen hanteren – geen beleggingscategorieën uit te sluiten – en heeft gekozen voor wat wel wordt genoemd de meest 'efficiënte grenslijn'. Op basis een modelmatige benadering is vervolgens de strategische portefeuille, zoals weergegeven in het jaarverslag, tot stand gekomen. Het bestuur acht het weinig zinvol deze in hoge mate technische uiteenzetting in het jaarverslag op te nemen. Aangezien de minder rooskleurige financiële positie van het pensioenfonds het centrale thema is in het jaarverslag 2008, acht het bestuur het zinvol de context te schetsen waarbinnen die neerwaartse tendens is ontstaan. Te meer daar het bestuur van mening is dat in een relatief vroegtijdig stadium – zie de opmerking hiervoor over de strategische beleggingsportefeuille – een aantal maatregelen zijn genomen om het risicoprofiel van het fonds bij te stellen. Dat daardoor wellicht een overlap ontstaat met informatie welke uit andere bronnen zou kunnen zijn verkregen, vindt het bestuur van minder belang. Het bestuur zal uw suggestie om de samenstelling van de bestuurscommissies op te nemen in het jaarverslag niet overnemen. De commissies zijn ondersteunend aan het bestuur, bij het bestuur ligt de eindverantwoordelijkheid. Het noemen van de namen van commissieleden voegt in die zin niets toe. Het onderhavige jaarverslag betreft het boekjaar 2008 en de deelnemersraad is pas in januari 2009 in functie. Dat is de reden waarom het bestuur uitsluitend de namen van de 'oude' deelnemersraad in het jaarverslag heeft gemeld. Het bestuur dankt de deelnemersraad voor haar advies en vertrouwt op een goede samenwerking in het verslagjaar 2009. Het onderhavige advies van de deelnemersraad en de bestuurlijke reactie daarop zullen worden opgenomen in het jaarverslag 2008. Tevens zal het verantwoordingsorgaan in kennis worden gesteld van het advies van de deelnemersraad.

Met vriendelijke groet,

Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland

J. Niezen
Secretaris

2A.3.1. Beoordeling verantwoordingsorgaan

Aan de heer J. Niezen, secretaris
Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland
Tupolevlaan 1
1119 NW Schiphol-Rijk

Schiphol-Rijk, 5 juni 2009

Referentie: TvS-987

Onderwerp: tekst reactie VOP{Verantwoordings Orgaan pensioenfonds}

Geachte heer Niezen,

Hierbij treft u de bevindingen aan van het Verantwoordingsorgaan met betrekking tot het handelen van het bestuur over het afgelopen boekjaar 2008 en de vastlegging hiervan in het jaarverslag van het betreffende jaar.

We hebben ons commentaar verdeeld naar een aantal thema's maar alvorens op bestuursinhoudelijke zaken over te gaan past ons te starten met het geven van erkenning aan dit bestuur.

We zien bij alle bestuursleden een grote mate van betrokkenheid en inzet om deze verantwoordelijke taak naar beste kunnen te vervullen. Deze inzet en betrokkenheid zijn een basis voorwaarde om de zaken verantwoord te kunnen uitvoeren.

Bestuursinhoudelijk zaken :

Het beleid:

Samengevat toetst het Verantwoordingsorgaan of het gevoerde beleid evenwichtig is uitgevoerd. Dit geeft een tweetal aandachtspunten :

Is er sprake van expliciet, eenduidig, goed toegankelijk, vastgelegd beleid.

Hoe vindt de uitvoering van dit beleid plaats per onderdeel.

Geconstateerd is dat het beleid op vele plaatsen in diverse documenten en notulen is vastgelegd in de loop van de afgelopen jaren. Bij het besturen maar vooral op momenten van het wisselen van bestuursleden kan het niet eenduidig beschikbaar hebben van dit beleid leiden tot verwarring in het toepassen van dit beleid.

In het overleg van het Verantwoordingsorgaan en het Bestuur is dit ter sprake gebracht en dit wordt als verbeterpunt uitgewerkt. Het VO meent dat het juist is dit vast te leggen als bevinding.

Voor de uitvoering van het beleid per onderdeel heeft het verantwoordingsorgaan onderstaand het jaarverslag 2008 als leidraad genomen en daar waar van toepassing worden de kanttekeningen geplaatst.

Jaarverslag algemeen

Het jaarverslag is goed leesbaar uitgewerkt, Het is t.o.v. het jaarverslag 2007 duidelijk verbeterd en voldoet. Met name het element Risicomanagement zie paragraaf 2.7 is deskundig uitgewerkt.

Interntoezicht (1.2.3.)

Het nog niet instellen van een visitatie commissie voor het interntoezicht is een omissie. De bestuurlijke toevoeging van een concrete periode in 2009 waarin deze commissie daadwerkelijk wordt aangesteld is inderdaad een minimaal vereiste.

Verslag van Bestuur Hoofdlijnen (2.1.)

Administratief

Het bestuur heeft adequaat gehandeld teneinde de interne administratieve bedrijfsvoering op orde te brengen . Het beter beheren van de deelnemersadministratie is voortvarend uitgevoerd.

Vermogensbeheerder.

Het jaar 2008 wordt overheerst door de verslechtering van de financiële markten en daarmee een vermindering van de dekkingsgraad. Het bestuur heeft daarop vooruitlopend haar taak deskundig uitgeoefend. In het bijzonder het toetsen van het functioneren van de vermogensbeheerder en het vervolgens aanstellen van een nieuwe vermogensbeheerder met een geactualiseerde portefeuille heeft de schade beperkt.

Herstelmaatregelen.

Het einde van het jaar 2008 wordt gekenmerkt door de discussie over het herstelplan. Het Verantwoordingsorgaan meent dat het slechts noemen van *“het informeren van de werkgever over de financiële situatie bij het fonds en dat met het oog op de verplichting van de werkgever om een dekkingstekort aan te zuiveren”* een te korte weergave is van de complexe situatie. Er is sprake van een verzoek van gespreide betaling van de werkgever welke impact heeft op het herstelplan. In relatie hiermee is het tevens niet gelukt een nieuwe uitvoeringsovereenkomst tot stand te brengen in 2008, wat het verantwoordingsorgaan betreurt. Het bestuurlijk hiermee omgaan vraagt veel deskundigheid en afweging van belangen. Een toelichting op deze situatie vinden wij in dit jaarverslag op zijn plaats.

Communicatie

Afgelopen jaren is veelvuldig aangegeven dat gehecht wordt aan het goed informeren van deelnemers over hun pensioen. We moeten echter constateren dat het geformuleerde communicatie beleid nog niet heeft geleid in de uitvoering tot een verbetering van communicatie tot op het gevraagde niveau. Het noemen in de paragraaf communicatie van de communicatie elementen die verzorgd zijn kunnen niet wegnemen dat beperkt is gecommuniceerd in de periode van urgentie eind 2008. Nagenoeg dagelijks hadden deelnemers behoefte aan inzicht in dekkingsgraad en impact op hun pensioenvoorziening. Het communicatie beleid geeft de richtlijnen hiervoor goed aan. De uitvoering is tekort geschoten.

Intern toezicht en verantwoording (2.2.2.)

U geeft aan dat de commissie PFG in haar eindrapport heeft vastgelegd in welke mate door de Stichting werd voldaan aan de PFG principes die voor het pensioenfonds van toepassing zijn.

Het Verantwoordingsorgaan verzoekt u aan te geven in welke mate u hieraan heeft voldaan.

Hiermee beëindigt het VO haar commentaar. Het aantal bevindingen en de inhoud van deze bevindingen zijn beperkt.

Wij danken de bestuursleden nogmaals nadrukkelijk voor haar inzet.

Met vriendelijke groeten,
Verantwoordingsorgaan

A.G. van Setten
voorzitter Verantwoordingsorgaan

2A.3.2. Bestuurlijke reactie beoordeling verantwoordingsorgaan

Verantwoordingsorgaan
Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland
De heer T. van Setten, voorzitter
Tupolevlaan 1
1119 NW Schiphol-Rijk

Schiphol-Rijk, 12 juni 2009

Betreft: beoordeling verantwoordingsorgaan jaarverslag SPUN 2008

Geachte heer Van Setten,
Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland (SPUN) dankt het verantwoordingsorgaan voor de beoordeling van het jaarverslag 2008 van de Stichting. Wij zijn verheugd te vernemen dat u het jaarverslag goed leesbaar en duidelijk verbeterd vindt ten opzichte van het voorgaande jaarverslag.
Hierna zullen wij ingaan op de door het verantwoordingsorgaan geplaatste kanttekeningen bij het jaarverslag 2008.

Algemeen

Zoals u terecht opmerkt verdient het aanbeveling het algemene beleid van het SPUN bestuur meer gestructureerd vast te leggen. Bovendien is het bestuur met u van mening dat het bestuur zich een extra inspanning moet getroosten om bestuurlijke besluiten meer te expliciteren. Dat geldt niet alleen het bestuursverslag zoals opgenomen in het jaarverslag.

Intern toezicht

Het bestuur is zich bewust dat voor het einde van kalenderjaar 2009 een eerste visitatie moet hebben plaatsgevonden.

Herstelmaatregelen

Het bestuur is het eens met het verantwoordingsorgaan dat het nog niet kunnen sluiten van een uitvoeringsovereenkomst met Unisys Nederland geen schoonheidsprijs verdient. Te meer SPUN de Pensioenwet thans niet naleeft en er door Unisys een koppeling wordt gelegd tussen het sluiten van die overeenkomst en de betaling van een eerste aanvullende premie. Het verzoek van Unisys om te komen tot een meer gespreide betaling van die eerste aanvullende premie – anders dan is voorzien in de huidige financieringsovereenkomst – heeft het bestuur van SPUN ontvangen na afloop van het boekjaar. Vandaar dat onder de Gebeurtenissen na balansdatum kort verslag is gedaan van het overleg met Unisys daaromtrent. Het bestuur meent dat in het jaarverslag 2008 niet vooruit kan worden gelopen op de uitkomsten van het overleg te meer daar er sprake is van een complexe materie die een zeer zorgvuldige belangenafweging vergt.

Communicatie

Het bestuur begrijpt dat de opmerkingen in deze primair zien op de inzet van IT hulpmiddelen waardoor de communicatie met deelnemers meer efficiënt zou kunnen verlopen. Dat laatste acht het verantwoordingsorgaan met name van belang in tijden dat er een frequente behoefte aan informatie bestaat, zoals eind 2008 en begin 2009, rondom de financiële situatie van het pensioenfonds.

Het voornemen om IT hulpmiddelen in te zetten voor een betere communicatie wordt gehinderd door de technische mogelijkheden van onze website. Er wordt op dit moment wel gekeken naar alternatieven maar implementatie van een nieuwe website, met meerfunctionaliteiten, zoals bijvoorbeeld registratie van emailadressen voor nieuwsbrieven, wordt niet op de zeer korte termijn verwacht. Met de thans ten dienste staande middelen – website en pensioenkrant – heeft het fonds enkele malen informatie over haar financiële situatie gepubliceerd. Het bestuur is zich overigens niet bewust van de informatiebehoefte bij deelnemers in de mate welke door het verantwoordingsorgaan wordt geschetst, dergelijke signalen zijn door het bestuur en het pensioenbureau niet waargenomen.

Voorzover het pensioenfonds al niet uit eigen beweging informatie verstrekt, is het bestuur met het verantwoordingsorgaan van mening dat zij continu alert moet zijn op de informatiebehoefte van deelnemers. IT kan daarbij een belangrijk hulpmiddel zijn, zeker in de Unisys-organisatie

Principes goed pensioenfondsbestuur

Ten onrechte heeft het bestuur c.q. het pensioenfondsbestuur het verantwoordingsorgaan niet in het bezit gesteld van de rapportage van de commissie PFG. Wij zullen u dat rapport alsnog doen toekomen. De commissie PFG heeft de op het fonds van toepassing zijnde principes A1 tot en met C7 beoordeeld en het bestuur geadviseerd omtrent te nemen acties. Voor wat betreft een groot gedeelte van de principes heeft de commissie geconcludeerd dat geen actie noodzakelijk was. Of de aanbevelingen zijn inmiddels opgevolgd. Dat geldt in ieder geval voor de B- en C-principes betreffende de instelling van het verantwoordingsorgaan respectievelijk en het intern toezicht. Nog openstaat een aanbeveling die vergelijkbaar is met de aanbeveling van het verantwoordingsorgaan omtrent het formuleren van het beleid en het inzichtelijk maken van de belangenafweging. De visie van het bestuur daaromtrent is hiervoor kort uiteengezet.

Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan voor haar beoordeling van het SPUN jaarverslag 2008 en vertrouwt op een goede samenwerking in het verslagjaar 2009. De schriftelijke beoordeling door het verantwoordingsorgaan en de bestuurlijke reactie daarop zullen worden opgenomen in het jaarverslag 2008.

Met vriendelijke groet,

Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland

J. Niezen
Secretaris

Schiphol-Rijk, 17 juni 2009

Het Bestuur van de Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland

Drs. J. de Raad
Voorzitter

J. Niezen
Secretaris

3 Jaarrekening

3.1 Balans per 31 december 2008

3.1.1 Balans actief

*Na bestemming van het saldo van
baten en lasten*

	Ref.	31 december 2008		december 2007	
		€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
<i>Activa</i>					
Beleggingen voor risico pensioenfonds	3.4.4.1				
Vastgoed		5.967		0	
Aandelen		20.986		76.785	
Vastrentende waarden		215.820		197.110	
Derivaten		23.061		0	
Overige beleggingen		19.523		0	
Subtotaal		285.357		273.895	
Vorderingen uit hoofde van beleggingen		15.900		0	
Liquide middelen voor beleggingen		220		15.000	
			301.477		288.895
Beleggingen voor risico deelnemers	3.4.4.2				
Overige beleggingen			503		271
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	3.4.4.3				
Garantiecontracten			11		20
Materiële vaste activa	3.4.4.4		0		10
Vorderingen en overlopende activa					
Overige vorderingen	3.4.4.5		459		365
Liquide middelen	3.4.4.6		8.286		4.384
Totaal activa			310.736		293.945

3.1.2 Balans passief

	Ref.	31 december 2008		31 december 2007	
		€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
<i>Passiva</i>					
Reserves	3.4.5.1				
Vereist Eigen Vermogen		28.138		37.785	
Overige reserves		-48.393		13.048	
			-20.255		50.833
Technische voorzieningen	3.4.5.2				
Voorziening pensioen-verplichtingen voor risico van het pensioenfonds		291.953		238.888	
Voorziening afgedekt door garantiecontract		11		20	
Overige Voorzieningen					
Voorziening RJ271 personeel Stichting		770		679	
			292.734		239.587
Voorziening pensioen-verplichtingen risico deelnemers	3.4.5.3		503		271
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen	3.4.5.4		34.923		0
Overige schulden en overlopende passiva	3.4.5.5		2.831		3.254
Totaal passiva			310.736		293.945

3.2 Staat van baten en lasten over 2008

		2008		2007	
	Ref.	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Baten					
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	3.4.9.1		9.447		8.871
Premiebijdragen risico deelnemers	3.4.9.2		290		262
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	3.4.9.3		-16.865		678
Beleggingsresultaten risico deelnemers	3.4.9.4		-58		9
Overige baten	3.4.9.5		778		0
Totale baten			-6.408		9.820
Lasten					
Pensioenuitkeringen	3.4.9.6		8.598		8.131
Pensioenuitvoeringskosten	3.4.9.7		1.440		1.555
Pensioenopbouw		4.772		4.520	
Indexering en overige toeslagen		0		2.446	
Rentetoevoeging		11.323		10.256	
Onttrekking voor pensioen-uitkering en pensioen-uitvoeringskosten		-8.817		-8.708	
Wijziging marktrente		45.583		-20.089	
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	3.4.9.12	-499		-4	
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	3.4.9.9	794		-584	
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	3.4.9.8		53.156		-12.163
Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	3.4.9.10		232		271
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	3.4.9.11		774		906
Saldo overdrachten van rechten	3.4.9.12		478		-64
Overige lasten			2		3
Totale lasten			-64.680		1.361
Saldo van baten en lasten			-71.088		11.181
<i>Bestemming van het saldo van baten en lasten</i>					
Overige reserves			-71.088		11.181

3.3 Kasstroomoverzicht over 2008

3.3.1 Toelichting op kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

	Ref.	€	2008 €	€	2007 €
Kasstroom uit pensioen-activiteiten					
Ontvangen premies		8.946		9.092	
Ontvangen in verband met overdracht van rechten		151		397	
Betaalde pensioenuitkeringen		-8.594		-8.403	
Betaald in verband met overdracht van rechten		-643		-329	
Betaalde pensioenuitvoeringskosten		-1.438		-1.412	
Overige ontvangsten/uitgaven		115		722	
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten			-1.463		67
Kasstroom uit beleggings-activiteiten					
Aankopen uit hoofde van transitie	3.4.4.1	-58.094		0	
Verkopen en aflossingen van beleggingen	3.4.4.1	54.211		281.888	
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	3.4.4.1	2.033		9.448	
Aankopen beleggingen	3.4.4.1	-7.507		-277.238	
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-278		-102	
Overige ontvangsten/uitgaven		0		0	
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten			-9.635		13.996
Nettokasstroom			-11.098		14.063
Koers- en omrekeningsverschillen op liquide middelen					
			0		0
Mutatie liquide middelen			-11.098		14.063
Het verloop van de liquide middelen is als volgt:					
Stand per 1 januari			19.384		5.321
Mutatie liquide middelen			-11.098		14.063
Stand per 31 december			8.286	*)	19.384

*) Inclusief € 15 miljoen deposito geclassificeerd onder Beleggingen

3.4 Toelichting op de balans en staat van baten en lasten

3.4.1 Algemene toelichting

3.4.1.1 Activiteiten

Het doel van Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan pensioengerechtigden. Het fonds geeft uitvoering aan de pensioenregeling van Unisys Nederland en verbonden organisaties.

Vanwege de invoering van de Pensioenwet per 1 januari 2007, waardoor de beleggingen en pensioenverplichtingen moeten worden gewaardeerd tegen actuele waarde en introductie van de voorschriften van het Financieel Toetsingskader, was in het boekjaar 2007 sprake van een stelselwijziging. Dergelijke wijzigingen doen zich in het boekjaar 2008 niet voor.

3.4.1.2 Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen, zoals deze zijn opgenomen in Titel 2 Boek 9 van het Burgerlijk Wetboek (BW) en met in acht name van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Het bestuur heeft op 25 juni 2009 de jaarrekening opgemaakt.

3.4.2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

3.4.2.1 Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op reële waarde. De overige activa en passiva worden gewaardeerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

3.4.2.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

3.4.2.3 Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en gerapporteerde waarde van activa en passiva en van baten en lasten. Deze zijn gebaseerd op verschillende factoren, die gegeven de omstandigheden, als redelijk worden beschouwd. Deze uitkomsten vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde, die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen en veronderstellingen. Schattingen en veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen worden opgenomen in de periode waarin de schatting is herzien. Schattingen en veronderstellingen die belangrijke gevolgen hebben voor de jaarrekening en/of een aanmerkelijk risico in zich bergen van een materiele aanpassing in het volgende jaar zullen worden voorzien van een voetnoot.

3.4.2.4 Opname van actief, verplichting, bate of last

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Verplichtingen worden in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard gaat met een uitstroom van middelen en de omvang daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economische potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat (nagenoeg) alle economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's met

betrekking tot een actief of passief aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of passief niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en passiva niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarde van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Een financieel actief en een financieel passief worden gesaldeerd als nettobedrag indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en het passief gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen.

3.4.2.5 Vreemde valuta / Beleggingen

Vreemde Valuta

Functionele valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetair activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

Beleggingen

Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op actuele waarde. Indien de actuele waarde niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, wordt separaat vermeldt op basis van welke grondslag de waardering heeft plaatsgevonden.

Het pensioenfonds heeft met Mn Services een fiduciair managementovereenkomst gesloten. Op grond daarvan adviseert Mn Services het fonds met betrekking tot het asset liability management. Het vermogensbeheer is eveneens uitbesteed aan Mn Services. Risicobepaling, -monitoring en -beheersing liggen derhalve bij Mn Services. Jaarlijks ontvangt het fonds een SAS 70-verklaring van Mn Services waarin de verschillende (deel)processen van het vermogensbeheer zijn beschreven, alsmede de genomen beheersingsmaatregelen.

Mn Services heeft voor haar cliënten diverse beleggingsfondsen opgericht. Mn Services Vermogensbeheer treedt op als fondsmanager. Cliënten die overwegen om toe te treden tot een fonds ontvangen per fonds een Informatie Memorandum waarin de kenmerken van het fonds staan beschreven. Het gehele vermogen van SPUN is in 'Mn-fondsen' ondergebracht. Deze fondsen worden derhalve gewaardeerd op basis van een netto vermogenswaarde.

Vastgoedbeleggingen

Onder de vastgoedbeleggingen zijn participaties in beursgenoteerde vastgoedmaatschappijen of niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen opgenomen. Participaties in beursgenoteerde vastgoedmaatschappijen worden gewaardeerd tegen reële waarde, gebaseerd op de beurskoers per balansdatum. Waardering van belangen in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen vindt plaats tegen de actuele waarde op basis van de door de vermogensbeheerder laatst afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de reële waarde. Bij afwezigheid van een jaar ultimo opgave zal Mn Services een gefundeerde inschatting maken op basis van marktanalyse.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de slotkoers per balansdatum. Niet aan een beurs genoteerde aandelenfondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde op basis van de door de vermogensbeheerder laatst afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de reële waarde.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde obligaties zijn gewaardeerd tegen de biedkoers op balansdatum inclusief de opgelopen interest per jaar ultimo.

Niet aan de beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde op basis van de door de vermogensbeheerder laatst afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de reële waarde. Deposito's zijn gewaardeerd tegen reële waarde op de balansdatum.

Derivaten

Het afdekken van rente- en valutarisico geschiedt middels derivaten die Mn Services sluit op naam van ieder bij hen aangesloten pensioenfonds.

Derivaten zijn financiële instrumenten die zijn afgeleid van meer traditionele producten zoals aandelen en obligaties. Het betreft onder meer valutatermijncontracten en interest rate swaps. Derivaten zijn gewaardeerd tegen reële waarde. Dit is de waarde waarvoor het contract per jaarultimo kan worden afgewikkeld. De waarde wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

De ultimo jaar bestaande rechten en verlichtingen worden per derivatencontract gesaldeerd mits aan de voorwaarden voor saldering wordt voldaan. Positieve posities (na saldering) worden gepresenteerd onder derivaten. Negatieve posities (na saldering) worden gepresenteerd onder verplichtingen uit hoofde van de beleggingen. Onder deze laatste post zijn ook creditposities uit hoofde van credit support annexen (CSA) verantwoord.

CSA-contracten hebben betrekking op derivatencontracten. De openstaande vorderingen en verplichtingen van de derivatencontracten worden maandelijks per tegenpartij gesaldeerd. Bij een saldo boven de contractueel vastgestelde grens, wordt er onderpand gestort c.q. ontvangen van de tegenpartij.

Overige beleggingen

De overige beleggingen worden gewaardeerd tegen netto vermogenswaarde, zijnde een benadering van de marktwaarde. Bij afwezigheid van jaarultimo opgave van de fondsmanager zal Mn services zelf een gefundeerde inschatting maken op basis van marktanalyse.

Securities lending

In de portefeuille van het fonds vindt geen securities lending plaats.

3.4.2.6 Beleggingen voor risico deelnemers

Beleggingen voor risico pensioenfonds en voor risico deelnemers worden op dezelfde wijze gewaardeerd.

3.4.2.7 Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Uitgaande herverzekeringpremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet.

3.4.2.8 Materiële vaste activa

Vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte economische levensduur.

3.4.2.9 Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen zijn opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde. Vorderingen en overlopende activa worden onderscheiden van vorderingen in verband met beleggings-transacties. Vorderingen uit hoofde van beleggingstransacties zijn gepresenteerd onder de beleggingen.

3.4.2.10 Liquide middelen

Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas, banktegoeden en deposito's die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel met een looptijd korter dan twaalf maanden. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties zijn gepresenteerd onder de beleggingen.

3.4.2.11 Reserves

Reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die het pensioenfonds conform artikel 2:389 en artikel 2:390 BW vormt, blijken op grond van artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

3.4.2.12 Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste schatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op de balansdatum onvoorwaardelijke* pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke

pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke indexatietoezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente. Bij de berekening van de pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid. Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekening zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Marktrente: gebaseerd op rentetermijnstructuur zoals maandelijks gepubliceerd door DNB
- Overlevingstafels: AG prognosetafel 2005-2050, ultimo 2008 met starttafel 2006-2011
- Leeftijdsterugstelling: 2 jaar voor mannen, 1 jaar voor vrouwen
- Het nabestaandenpensioen wordt opgebouwd
- Kostenopslag ter grootte van 3% van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige excassokosten

Ultimo boekjaar bedraagt de gewogen gemiddelde disconteringsvoet 3,6% (2007: 4,86%).

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. De jaarlijks door de sponsor verschuldigde premie wordt voldaan binnen twee weken na een kwartaaleinde met dien verstande dat de na het vierde kwartaal verschuldigde premie in december wordt voldaan. De in rekening gebrachte premie wordt vastgesteld op basis van een schatting van de verschuldigde jaarpremie en is derhalve als een voorschotnota te beschouwen.

* het onvoorwaardelijke karakter van de nominale aanspraken laat onverlet dat de aanspraken kunnen worden verminderd in het geval de maatregelen in het korte termijnherstelplan in onvoldoende herstel van de dekkingsgraad resulteren.

Overige technische voorzieningen

Hieronder worden voorzieningen opgenomen voor met de pensioenverplichtingen samenhangende risico's, voor zover niet opgenomen in de berekening van de pensioenvoorziening.

Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers

De waardering van de voorziening voor risico van deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorziening aangehouden beleggingen.

Overige passiva

De overige passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

3.4.3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

3.4.3.1 Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

3.4.3.2 Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

3.4.3.3 Premiebijdragen risico deelnemers

Dit betreft ontvangen bijdragen voor deelnemers in het kader van de beschikbare-premieregeling. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

3.4.3.4 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Resultaatbepaling

De resultaten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering. Kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsopbrengsten

Onder beleggingsopbrengsten worden verantwoord:

- Dividenden
- Interest van alle beleggingen in vastrentende waarden en liquide middelen
- Gerealiseerde en onerealiseerde resultaten

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

3.4.3.5 Beleggingsresultaten risico deelnemers

Op grond van de pensioenregeling voor het variabele inkomen heeft de deelnemer beleggingsvrijheid. Naast het beleggen van de premies in zogenoemde life cycle fondsen, kan de deelnemer ervoor kiezen een eigen portefeuille samen te stellen. Het beleggingsrisico ligt volledig bij de deelnemer.

3.4.3.6 Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

3.4.3.7 Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

3.4.3.8 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De uit te keren pensioenen vallen vrij uit de voorziening pensioenverplichtingen samen met 3% van die uitkeringen ter dekking van excasso- en uitvoeringskosten.

Wijziging marktrente

Ultimo van het jaar wordt overgegaan naar de per die datum geldende rentetermijnstructuur, hetgeen een mutatie in de voorziening tot gevolg heeft. De bij de voorziening behorende gemiddelde marktrente is gedaald van naar 4,86% ultimo 2007 naar 3,6% ultimo 2008.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De voorziening pensioenverplichtingen wijzigt door inkomende en uitgaande waardeoverdrachten.

3.4.3.9 Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers betreft de wijzigingen in de waarde van de technische voorziening voor risico deelnemers als gevolg van stortingen en rendementen.

3.4.3.10 Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen betreft de wijzigingen in de waarde van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen.

3.4.3.11 Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdracht van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen die als waardeoverdracht worden aangeduid.

3.4.3.12 Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

3.4.4 Toelichtingen balans actief**3.4.4.1 Beleggingen voor risico pensioenfonds**

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vast- rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2007	0	88.928	198.170	0	0	287.098
Aankopen	0	4.994	267.649	0	0	272.643
Verkopen	0	-18.653	-258.393	0	0	-277.046
Overige mutaties	0	0	174	0	15.000	15.174
Waardeontwikkeling	0	1.516	-10.490	0	0	-8.974
Stand per 31 december 2007	0	76.785	197.110	0	15.000	288.895
Aankopen	6.830	31.996	871.244	528.056	20.824	1.458.950
Verkopen	-19	-67.424	-847.070	-515.566	-650	-1.430.791
Overige mutaties	0	0	17	3.748	-15.000	-11.235
Waardeontwikkeling	-844	-20.371	-5.481	6.823	-652	-20.463
Stand per 31 december 2008	5.967	20.986	215.820	23.061	19.523	285.357

Als gevolg van het overgaan op fiduciair management worden nieuwe aan- en verkopen vanaf 1 april 2008 niet gezien als kasstromen op het nivo van de stichting. Derhalve worden deze kasstromen niet opgenomen in het Kasstroomoverzicht op pagina 28.

Vastgoedbeleggingen

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Beleggingen in vastgoed fondsen	5.967	0
Stand per 31 december	5.967	0

Aandelen

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Aandelenbeleggingsfondsen	20.986	76.785
Stand per 31 december	20.986	76.785

Vastrentende waarden

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Staatsobligaties	120.430	173.710
Inflatie Obligaties	38.795	0
Totaal Staatsobligaties	159.225	173.710
Emergings markets & hoogrentend	22.218	0
Overige credits en bedrijfsobligaties	27.085	23.400
Onderhandse leningen	2.292	0
Deposito's	5.000	0
Stand per 31 december	215.820	197.110

Derivaten	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Rentederivaten	19.802	0
Valutaderivaten	3.260	0
Stand per 31 december	23.062	0
Overige beleggingen	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Hedgefonds	13.339	0
Infrastructuur	6.184	0
Stand per 31 december	19.523	0
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
CSA Callgelden / onderpand derivaten	15.900	0
Stand per 31 december	15.900	0
Liquide middelen voor beleggingen	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Liquide middelen	220	15.000
Stand per 31 december	220	15.000

3.4.4.2 Beleggingen voor risico deelnemers

	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari	271	0
Inleg en stortingen	290	262
Onttrekkingen	0	0
Beleggingsresultaten risico deelnemers	-58	9
Stand per 31 december	503	271

De beleggingen voor risico deelnemers betreffen beleggingen waarbij het beleggingsrisico niet bij het pensioenfonds ligt.

3.4.4.3 Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari	20	21
Bij:		
– Toevoeging pensioenopbouw	0	0
– Indexering en overige toeslagen	0	0
– Rentetoevoeging	0	1
– Wijziging marktrente	1	-1
– Actualisering grondslagen	0	1
– Overige mutaties	0	0
Af:		
– Onttrekking voor pensioenuitkeringen	2	2
– Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	0	0
– Mutatie overdrachten van rechten	1	0
– Overige mutaties	9	0
Stand per 31 december	10	20

De herverzekerde pensioenverplichtingen betreffen aanspraken bij het Bedrijfspensioenfonds voor de Metaalindustrie.

3.4.4.4 Materiële vaste activa

	Vaste bedrijfs- middelen
	€ 1.000
Stand per 1 januari 2008	
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	40
Cumulatieve waardeverminderingen en afschrijvingen	30
Boekwaarden	10
Mutaties	
Afschrijvingen	10
Saldo	10
Stand per 31 december 2008	0
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	40
Cumulatieve waardeverminderingen en afschrijvingen	40
Boekwaarden	0
Afschrijvingspercentage	25%

3.4.4.5 Overige vorderingen

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari	365	367
Vordering op werkgevers	188	-55
Vordering op Stichting SVVUUN	-14	-90
Vorderingen uit hoofde van intrest	-80	92
Vorderingen uit hoofde van dividend belasting	0	51
Stand per 31 december	459	365

Alle overige vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3.4.4.6 Liquide middelen

Banksaldi ultimo verslagjaar	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Fortis Exploitatierkening	969	2.345
Fortis Depositorekening	2.200	0
ABN/AMRO	0	2.149
AEGON	0	-6
Kasbank ING rekening (zie Gebeurtenissen na Balansdatum)	5.117	-104
Stand per 31 december	8.286	4.384

3.4.5 Toelichting balans passief**3.4.5.1 Reserves**

	Totaal
	€ 1.000
Stand per 1 januari 2007	44.140
Bestemming saldo van baten en lasten 2007	11.181
Overige mutaties : stelselwijziging 2007	-4.488
Stand per 31 december 2007	50.833
Bestemming saldo van baten en lasten 2008	-71.088
Stand per 31 december 2008	-20.255

Solvabiliteit en dekkingsgraad

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Minimaal vereist eigen vermogen	11.989	11.981
Vereist eigen vermogen	28.138	37.785
Dekkingsgraad per 31 december	93%	121%
	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Aanwezige solvabiliteit	-20.255	50.833
Minimaal vereist eigen vermogen	11.989	11.981
Dekkingspositie	-32.244	38.852

De buffers worden door het pensioenfonds berekend met behulp van de standaardmethode. Hierbij wordt voor de samenstelling van de beleggingen uitgegaan van de feitelijke asset mix in de evenwichtssituatie.

3.4.5.2 Technische voorzieningen*Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds*

	2008	2007
	Totaal	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari	239.567	247.242
Cumulatief effect stelselwijziging	0	4.488
Stand per 1 januari na stelselwijziging	239.567	251.730
Bij:		
– Toevoeging pensioenopbouw	4.633	4.388
– Indexering en overige toeslagen	0	2.446
– Rentetoevoeging	11.323	10.256
– Wijziging marktrente	45.583	-20.089
– Overige mutaties	139	132
Af:		
– Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-8.560	-8.618
– Mutatie overdrachten van rechten	-499	68
– Resultaat op kanssystemen	-49	312
– Overige mutaties	586	-1.058
Stand per 31 december	292.723	239.567

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

	2008 (FTK)		2007 (FTK)	
	€ 1.000	Aantallen	€ 1.000	Aantallen
Actieven	105.245	461	84.021	500
Pensioengerechtigden	107.906	1.003	88.830	867
Gewezen deelnemers	79.561	1.763	66.572	1.902
Voorziening RJ271 Eigen Personeel *)	11	0	144	0
Stand per 31 december	292.723	3.227	239.567	3.269

*) De verplichting conform Richtlijn RJ271 is vastgesteld op basis van een disconteringsvoet van 5,6% en rekening houdend met toekomstige salarisstijgingen als gevolg van een verwachte prijsinflatie van 2,0%.

Herverzekeringscontracten

Door het pensioenfonds is een risico herverzekeringsovereenkomst afgesloten ter dekking van het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Deze risico's zijn volledig herverzekerd op basis van kapitalen.

3.4.5.3 Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari	271	0
Premiestortingen	290	262
Onttrekking	0	0
Waardemutaties beleggingen voor risico deelnemers	-58	9
Overige mutaties	0	0
Stand per 31 december	503	271

3.4.5.4 Schulden uit hoofde van beleggingen

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
CSA Callgeldten / onderpand derivaten	18.970	0
Nog af te wikkelen derivatentransacties	12.554	0
Negatieve derivatenwaarde	3.399	0
Stand per 31 december	34.923	0

3.4.5.5 Overige schulden en overlopende passiva

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Verzekeringsmaatschappijen	2.092	1.130
Crediteuren	26	684
Belastingdienst: afdrachten december 2008	214	212
Voorziening WAO Winstdeling	86	112
Advies-, Controle- en Huisvestingskosten	369	161
Overige schulden overlopende passiva	44	955
Stand per 31 december	2.831	3.254

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3.4.6 Risicobeheer en Derivaten**3.4.6.1 Solvabiliteitsrisico**

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren daarvan wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, oftewel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Per ultimo van het boekjaar was sprake van een dekkingstekort, dat wil zeggen de dekkingsgraad van het fonds lag beneden het wettelijk vereiste minimum van 105%. Het fonds heeft een korte- en lange termijnherstelplan ingediend bij DNB.

3.4.6.2 Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over de volgende beleidsinstrumenten:

- Beleggingsbeleid
- Premiebeleid
- Indexatiebeleid

De keuze en toepassing van de beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van een ALM studie. Een ALM studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's. De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijs(koers)risico, valutarisico en het renterisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst de fiduciair manager in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktposities worden maandelijks gerapporteerd aan het bestuur.

3.4.6.3 Marktrisico

Het marktrisico is het risico van waardewijzigingen door ontwikkelingen van marktprijzen. De oorzaak daarvan kan zijn gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat de beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde, waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn de wijzigingen in de marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het marktrisico is worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop is het marktrisico gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

Ultimo 2008 betreffen de aandelenbeleggingen uitsluitend participaties in beleggingsfondsen, via deze fondsen is een geografische spreiding aangebracht. De aandelenbeleggingen per jaarultimo kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Belang in categorie aandelen	Belangen in beleggingsfondsen	€ 1.000
Aandelenfonds Europa	29%	1,57%	4.858
Aandelenfonds Noord-Amerika	36%	2,11%	6.330
Aandelenfonds Verre Oosten	20%	2,30%	3.399
Aandelenfonds Emerging Markets	15%	1,63%	2.499
Global Tactische Asset Allocatie		4,32%	<u>3.960</u>
Totaal	100%		20.986

Commodities vormen een beleggingscategorie waarin veelal via indexfutures en swaps wordt geïnvesteerd in energie (olie), metalen, edelmetalen en agroproducten. De marktwaarde ultimo 2008 van de derivatenpositie in commodities bedraagt nihil. De onderliggende waarde van de beleggingen in grondstoffen is € 4,6 mln. Het grondstoffenrisico betreft het risico op fluctuaties in grondstofprijzen.

3.4.6.4 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van beleggingen en verplichtingen verandert als gevolg van veranderingen in valutakoersen. Het pensioenfonds is van mening dat dit risico op de lange termijn niet wordt gewaardeerd en daarom wordt het gedeelte van de beleggingsportefeuille dat buiten de euro (US dollar, Britse pond en Japanse yen) wordt belegd, afgedekt. De overige valutaposities zijn dermate gering van omvang dat het fonds heeft besloten die risico's niet af te dekken. Om de afdekking van de valutarisico's te matchen met de ontwikkeling van de beleggingsportefeuille worden de hedges periodiek aangepast. Als de afwijking te groot wordt, wordt de hedge tussentijds al aangepast ter reductie van het risico.

3.4.6.5 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van vastrentende beleggingen en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van veranderingen in de marktrente. De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is een maatstaf voor de gewogen gemiddelde resterende looptijd van de kasstromen.

Duration vastrentende waarde	Duration (jaar)
Beleggingen exclusief rentederivaten	7,2
Rentederivaten	7,2
Beleggingen inclusief rentederivaten	14,4
Duration pensioenverplichtingen	14,6

Op de balansdatum is de duration van de beleggingen korter dan van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een duration mismatch. Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen; de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht is op verminderen van het renterisico onder meer via het verkleinen van de duration mismatch. Met een renteswap (derivaat) wordt een lange vaste rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dat geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. De duration mismatch wordt verkleind maar er worden wel nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort financiële instrumenten, zoals tegenpartijrisico.

3.4.6.6 Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt een kredietrisico op beleggingen en vorderingen op tegenpartijen. Kredietrisico is het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiele) vorderingen heeft. Voor het pensioenfonds betreft dit vooral de beleggingen in obligaties, leningen en deposito's.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van het kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten. Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau (van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds) en het vragen van extra zekerheden, zoals onderpand. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door de vermogensbeheerder van het fonds enkel belegd in voldoende geregleerde markten.

	Belang in beleggingsfonds	Credit spread	31 december 2008 € 1.000
Europese obligaties	19,74%	0,73%	147.515
Inflatie gerelateerde obl.	7,48%	1,01%	38.795
Emerging markets obl.	8,52%	7,48%	13.366
Hoogrentend	5,29%	18,04%	8.852
Onderhandse leningen			2.292
Deposito's			5.000
Totaal			215.820

De Europese obligaties zijn uitgegeven door landen en het bedrijfsleven. De obligaties kunnen luiden in verschillende Europese valuta.

De inflatie gerelateerde obligaties zijn uitgegeven door landen. De obligaties luiden in euro's.

De hoogrentende portefeuille bestaat uit obligaties uitgegeven door bedrijven. Het gaat hier om een markt van bedrijfsobligaties met een creditrating lager dan of gelijk aan BB.

De verdeling van de vastrentende waarden naar credit rating is als volgt:

	31 december 2008
AAA	45,0%
AA	7,9%
A	27,9%
BBB	8,2%
>BBB	6,7%
Geen rating	4,3%
Totaal	100,0%

3.4.6.7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het risico wordt beheerst door voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities en een voortdurende monitoring van de cash managementpositie, daarbij wordt onder meer rekening gehouden met de premie-inkomsten.

Vanwege de prognose dat het negatieve verschil tussen uitkeringen en kosten minus de premie-inkomsten een structureel karakter heeft, is het fonds in overleg met de vermogensbeheerder over de meest effectieve wijze van gedeeltelijk liquidatie van de portefeuille.

In het verslagjaar overtreffen de uitkeringen en de uitvoeringskosten de premie inkomsten.

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Uitkeringen	8.598	8.131
Uitvoeringskosten	1.440	1.555
Subtotaal kosten	10.038	9.686
Premie-inkomsten	9.737	9.142
Totaal	-301	-544

Vanwege de prognose dat het negatieve verschil tussen uitkeringen en kosten minus de premie-inkomsten een structureel karakter heeft, is het fonds in overleg met de vermogensbeheerder over de meest effectieve wijze van gedeeltelijke liquidatie van de portefeuille.

3.4.6.8 Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De actuariële risico's zijn het langlevens-, overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico.

Het belangrijkste actuariële risico is het langlevensrisico (het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen). Als gevolg hiervan is de pensioenvermogensopbouw niet toereikend voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van de AG-prognosetafel 2005-2050 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Het fonds heeft het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico herverzekerd. De herverzekeringsovereenkomst vervalt in 2009. Met de herverzekeraar is resultatendeling overeengekomen.

3.4.6.9 Indexatierisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om de pensioenen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de financiële ontwikkeling van het fonds.

Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de indexatietoezegging voorwaardelijk is.

3.4.6.10 Concentratierisico

Grote posten kunnen leiden tot concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden opgeteld. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt.

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Per 31 december 2008 is geen sprake van concentraties met een omvang van meer dan 2% van het balanstotaal. Dit was ook het geval in 2007.

Overige niet-financiële risico's

3.4.6.11 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles en kwaliteit geautomatiseerde systemen. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Van Mn Services wordt ter zake van het vermogensbeheerproces jaarlijks een SAS 70 verklaring ontvangen. De verklaring over 2008 bevatte geen bijzonderheden.

3.4.7 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Het fonds heeft geen activa en verplichtingen die niet in de balans zijn opgenomen.

3.4.8 Verbonden partijen

3.4.8.1 Transacties met bestuurders

De bestuurders van de Stichting zijn onbezoldigd. De Stichting heeft geen leningen verstrekt aan de (voormalige) bestuurders. Ook heeft de Stichting geen vorderingen op de (voormalige) bestuurders.

3.4.8.2 Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen fonds en aangesloten werkgevers met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant: Begin 2008 heeft het bestuur aan de aangesloten werkgevers een voorstel gedaan voor de migratie van de financieringsovereenkomsten naar uitvoeringsovereenkomsten. Per ultimo van het kalenderjaar waren nog geen overeenkomsten gesloten. Het financieringsarrangement zoals vastgelegd in de financieringsovereenkomst is derhalve nog maatgevend voor de relatie tussen fonds en werkgevers. Deze financieringsovereenkomst is ook de basis voor de Actuariële en BedrijfsTechnische Nota van het fonds.

3.4.9 Toelichting baten en lasten

3.4.9.1 Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Werkgeversdeel	8.770	8.143
Werknemersdeel	967	999
Totaal	9.737	*) 9.142

*) inclusief 9K beleggingsopbrengst door werkgever betaald.

De premiebijdragen van werkgever en werknemers bedragen in totaal 30 % (2007: 26 %) van de loonsom. De kostendekkende, gedempte en feitelijke premies zijn als volgt (cf. art. 130 PW):

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Kostendekkende premie	8.787	8.685
Feitelijke premie	9.737	9.142
Gedempte premie	9.696	9.080

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. De feitelijke premie is als volgt samengesteld:

Specificatie feitelijke premie	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Actuarieel benodigd	4.633	4.388
Spaarbijdragen voor risico deelnemer	290	262
Opslag in stand houden vereist vermogen	2.025	1.620
Opslag voor uitvoeringskosten	546	552
Premies herverzekering	774	906
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	1.469	1.414
Totaal	9.737	9.142

Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of premieopslagen. In het boekjaar is geen korting verstrekt.

3.4.9.2 Premiebijdragen / Beleggingsresultaten / Mutatie pensioenverplichtingen

De premiebijdrage risico deelnemers is onderdeel van de premiebijdragen die in het voorgaande hoofdstuk zijn verbijzonderd.

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Werkgeversdeel	218	192
Werknemersdeel	72	70
Totaal	290	262

3.4.9.3 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten vermogens-beheer	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
2008				
Vastgoedbeleggingen	0	-844	0	-844
Aandelen	23	-20.371	0	-20.348
Vastrentende waarden	2.809	-5.481	0	-2.672
Overige beleggingen	429	-652	0	-223
Derivaten	252	7.519	0	7.771
Kosten vermogensbeheer	0	0	-549	-549
Totaal	3.513	-19.829	-549	-16.865

3.4.9.4 Beleggingsresultaten risico deelnemers

Type belegging	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten vermogens-beheer	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
2008				
Overige beleggingen	-58	0	0	-58
Kosten vermogensbeheer	0	0	0	0
Totaal	-58	0	0	-58

3.4.9.5 Overige baten

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Diverse baten uit vorig boekjaar	25	0
Restitutie St. FVP	741	0
Overig	12	0
Totaal	778	0

3.4.9.6 Pensioenuitkeringen

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Ouderdomspensioen	6.703	6.034
Nabestaandenpensioen	1.574	1.436
Arbeidsongeschiktheidspensioen	311	372
Afkopen	10	289
Totaal	8.598	8.131

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 406,44 per jaar (de afkoopgrens) overeenkomstig het geen daarover in de Pensioenwet is bepaald.

3.4.9.7 Pensioenuitvoeringskosten

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Bestuurskosten	29	19
Salariskosten incl. overige kosten personeel	400	338
Sociale lasten	22	14
Administratiekostenvergoeding	157	97
Afschrijvingskosten	10	10
Controle- en advieskosten	379	304
Contributies en bijdragen	26	23
Communicatie & Website	85	89
Abonnementen	5	5
Drukwerk/Kantoorbenodigdheden	6	9
Projecten *)	261	559
Huisvesting en IT	50	73
Overig	10	15
Totaal	1.440	1.555

*) De post Projecten betreft eenmalige kosten voortvloeiend uit de conversie naar de nieuwe Deelnemersadministratie.

In controle- en advieskosten zijn de volgende honoraria van Pricewaterhouse Coopers Accountants N.V. opgenomen:

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Onderzoek van de jaarrekening	83	115
Andere controleopdrachten	14	
Totaal	97	115

3.4.9.8 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds*Pensioenopbouw*

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 4,696% (2007: 4,066%), zijnde € 11.323 (2007: € 10.256). De rentetoevoeging is gelijk aan de 1-jaarsrente die afgeleid kan worden uit de rentetermijnstructuur ultimo het voorafgaande boekjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

3.4.9.9 Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Resultaat op kanssystemen:		
- Sterfte	-49	2
- Arbeidsongeschiktheid	0	-596
Mutaties	843	10
Overige technische grondslagen	0	0
Totaal	794	-584

3.4.9.10 Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Totaal storting	290	262
Totaal rendement	-58	9
Totaal	232	271

3.4.9.11 Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De mutatie herverzekeringsdeel technische pensioenverplichtingen wordt berekend door de beginstand van de voorziening van de eindstand af te trekken.

3.4.9.12 Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

	2008	2007
	€ 1.000	€ 1.000
Inkomende waardeoverdrachten kasstroom	148	367
Toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen	-90	-404
Actuarieel resultaat inkomende waardeoverdrachten	58	-37
 Uitgaande waardeoverdrachten kasstroom	 -626	 -303
Onttrekking aan de voorziening pensioenverplichtingen	589	336
Actuarieel resultaat uitgaande waardeoverdrachten	-37	33
 Totaal resultaat	 21	 -4

Schiphol-Rijk, 17 juni 2009

Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland

Drs. J. de Raad
Voorzitter

J. Niezen
Secretaris

E. Nilsson

R.N. Topsvoort

W.J. Zwang

W.J.M. Hamers

G. Bruggeman

3.5 Overige gegevens

3.5.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

De bestemming van het saldo van baten en lasten is vastgelegd in de ABTN. Het resultaat wordt toegevoegd aan de reserve.

3.5.2 Gebeurtenissen na balansdatum

3.5.2.1 Herstelplan

Het eerste kwartaal van 2009 stond in het teken van het opstellen van een korte- en langetermijnherstelplan. De in die plannen beschreven concrete en haalbare maatregelen moeten ertoe leiden dat het fonds in ieder geval binnen 3 jaar (termijnverlenging naar 5 jaar heeft geen impact op het pensioenfonds) weer over een dekkingsgraad van tenminste 105% beschikt.

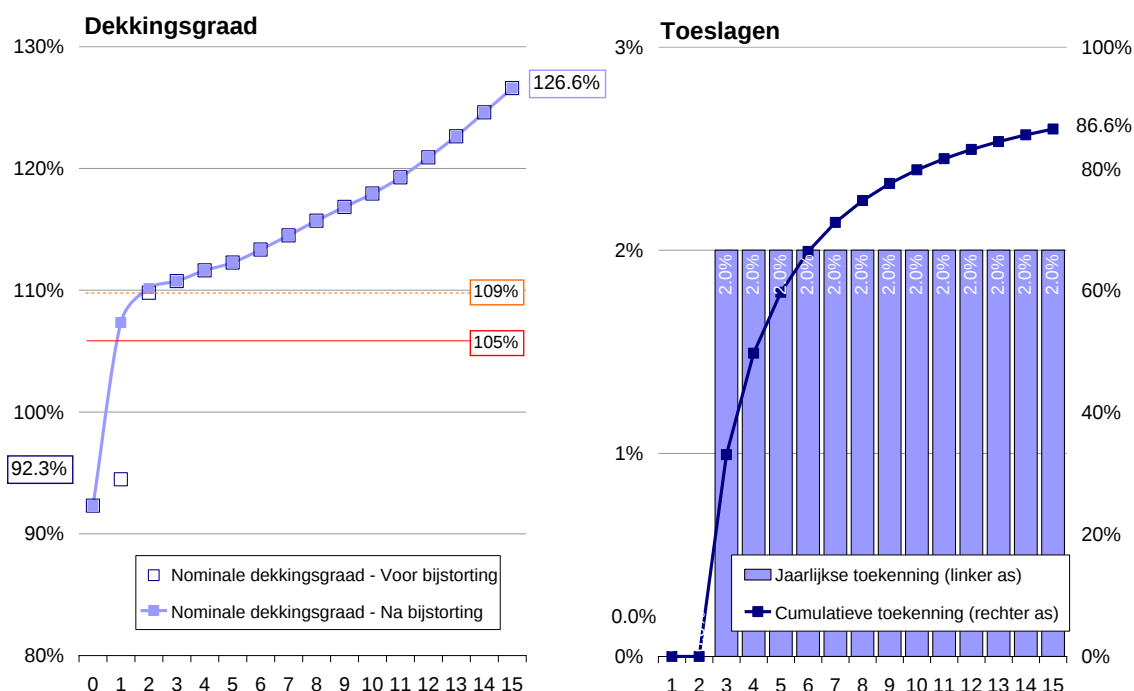
Het bestuur heeft de volgende maatregelen genomen:

- aanvullende eerste premie ter grootte van ca. € 32 mln. bij sponsor in rekening gebracht;
- over 2009 worden pensioenrechten van gepensioneerden en opgebouwde aanspraken van gewezen deelnemers niet geïndexeerd.

Het bestuur zal continu moeten toetsen of de maatregelen het gewenste effect sorteren, dan wel dat een bijstelling noodzakelijk is. Daarbij zal bij voortdurend moeten worden geanticipeerd op de ontwikkelingen op de financiële markten. Nadat de bestuurlijke besluitvorming over het herstelplan was afgerond, ontving het fonds van Unisys Nederland het verzoek om betaling van de eerste aanvullende premie over meerdere jaren te mogen spreiden. Het fondsbestuur is hierover in gesprek met de directie van Unisys.

Onderstaande grafiek is een weergave van het 'herstelpad' op basis van de door het bestuur geïnitieerde herstelmaatregelen, de gekozen uitgangspunten en gehanteerde parameters.

Ontwikkeling dekkingsgraad en toeslagen inclusief eerste aanvullende premie

Het linker gedeelte van de grafiek laat zien hoe de dekkingsgraad zich naar verwachting zal ontwikkelen in 15 jaar, rekening houdend met de veronderstellingen zoals die in het herstelplan zijn opgenomen.

Het rechter gedeelte van de grafiek laat de verwachte ontwikkeling van het indexatieresultaat over een 15

jaars periode zien. Dat wil zeggen de naar verwachting toe te kennen indexatie afgezet tegen de indexatie-ambitie.

In beide grafieken wordt ervan uit gegaan dat de eerste aanvullende premie volledig in 2009 wordt voldaan.

3.5.2.2 Ontwikkeling dekkingsgraad

De financiële positie van het fonds vereist een continue monitoring. Na balansdatum schommelde de dekkingsgraad de eerste 6 weken van 2009 rond het niveau van eind december (93%). Vanwege een verdere daling van met name de lange rente daalde de dekkingsgraad medio februari naar een ongekend laag niveau van 89%. Op het moment van opstellen van dit verslag bedroeg de dekkingsgraad 94%.

Het bestuur staat bij voortduring stil bij de ontwikkelingen op de financiële markten en de implicaties die dat heeft voor de financiële positie van het pensioenfonds. De invulling van het vermogensbeheer – met name de tactische allocatie en het inzet van het risicobudget – zal eveneens onderwerp van gesprek blijven met de fiduciair vermogensbeheerder.

3.5.2.3 Vacature bestuur

Per 1 april 2009 is W. van der Gaag benoemd als nieuw bestuurslid. Hij is voorgedragen door de ondernemingsraad van Unisys Nederland.

3.5.2.4 Achterblijvers

Tussen het Unisys pensioenfonds en Nationale Nederlanden was een collectief pensioencontract gesloten betreffende de pensioentoezeggingen van Unisys Nederland NV (of haar rechtsvoorgangers) aan medewerkers, welke buiten de sfeer van het fonds vielen. Het betreft premievrije en/of reeds ingegane pensioenen. Bij de beëindiging van het (herverzekerings) contract zijn de deelnemers alsnog onder de werking van het pensioenfonds komen te vallen, behoudens een 13 tal 'slapers' en gepensioneerden. In januari 2009 heeft het bestuur van het Unisys pensioenfonds zich akkoord verklaard met de condities waaronder deze zogenoemde achterblijvers alsnog bij Nationale Nederlanden verzekerd blijven. Van het bedrag van € 5 mln. dat ten tijde van de transitie (zie onderdeel 2.1.) door ING Investment Management niet is overgedragen, is in april 2009 alsnog € 4 mln. overgeboekt naar Mn Services. Het verschil van € 1 mln. dient ter dekking van verzekerde prestaties van de achterblijvers en de afrekening van het beëindigde contract.

3.5.2.5 Deskundigheidsbevordering

Het pensioenfonds zal een extra inspanning doen om aan de deskundigheidseisen (eindtermen niveau 2) te kunnen voldoen. Naast de ontwikkeling van het kennisniveau wordt verwacht dat het bestuur de opgedane kennis kan toepassen. Dat wil zeggen de relevante problematiek in kaart kan brengen, mogelijke oplossingen kan afwegen, komen tot besluitvorming en het genomen besluit kan communiceren.

Verwacht mag worden dat de bestuursevaluatie onder invloed van het intern toezicht een impuls krijgen. Ook het oordeel van het verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid zal van invloed zijn op de bestuurlijke processen.

3.5.2.6 Overig

Het bestuur streeft ernaar op zo kort mogelijk termijn met de aangesloten werkgevers een uitvoeringsovereenkomst te sluiten, opdat wordt voldaan aan de eisen die de Pensioenwet stelt. Wanneer de aangesloten werkgevers en de ondernemingsraden een onderhandelingsresultaat hebben bereikt over een nieuwe basispensioenregeling, zal het bestuur zich een oordeel dienen te vormen over de uitvoerbaarheid en financierbaarheid van die regeling. En over de consequenties voor de uitvoering en financiering van de premievrije aanspraken en ingegane rechten van de huidige regeling.

3.5.3 Accountantsverklaring

Accountantsverklaring is opgenomen in hoofdstuk 5.

4 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland te Amsterdam is aan Hewitt Associates B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2008.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens en de bevindingen van de accountant ten aanzien hiervan zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik onder meer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen zal kunnen nakomen.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Met inachtneming van het voorafgaande en het navolgende verklaar ik dat naar mijn overtuiging is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een dekkingstekort. Het pensioenfonds heeft tijdig een herstelplan ingediend en is in afwachting van instemming van De Nederlandsche Bank.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Unisys Nederland is naar mijn mening onvoldoende, vanwege een dekkingstekort. Daarbij is bepalend de mate van waarschijnlijkheid dat het pensioenfonds zal kunnen voldoen aan de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, in aanmerking nemend het streven inzake toeslagen, zoals aan verzekerden meegedeeld en de in wet- en regelgeving opgenomen criteria.

Rotterdam, 17 juni 2009

Hewitt Associates B.V.

Drs. A.G.M. den Hartogh AAG

5 Accountantsverklaring

De accountantsverklaring is opgenomen op de volgende pagina.